

Vilniaus universitetas
TARPTAUTINIŲ SANTYKIŲ IR POLITIKOS MOKSLŲ INSTITUTAS

POLITIKOS IR MEDIJŲ MAGISTRO PROGRAMA

JUSTĖ STRIOKĖ

II kurso studentė

EMOCIJOS POLITIKOJE: VOKIETIJOS ATVEJIS

2015 M. MIGRANTŲ KRIZĖS KONTEKSTE

MAGISTRO DARBAS

Darbo vadovė: Prof. Dr. Dovilė Jakniūnaitė

Vilnius, 2022

MAGISTRO DARBO PRIEŠLAPIS

Magistro darbo vadovės išvados dėl darbo gynimo:

.....
.....
.....

.....
(data)

.....
(v., pavardė)

.....
(parašas)

Magistro darbas įteiktas gynimo komisijai:

.....
(data)

.....
(Gynimo komisijos sekretoriaus/ės parašas)

Magistro darbo recenzentas/ė:

.....
(v., pavardė)

Magistro darbų gynimo komisijos įvertinimas:

.....

Komisijos pirmininkas/ė:

Komisijos nariai:

BIBLIOGRAFINIO APRAŠO LAPAS

Striokė J. Emocijos politikoje: Vokietijos atvejis 2015 m. migrantų krizės kontekste: Politikos ir medijų specialybės, magistro darbas / VU Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutas; darbo vadovas - Prof. Dr. Dovilė Jakniūnaitė, 2022 – 53 p.

Reikšminiai žodžiai: emocijos, kolektyvinės emocijos, emocijos politikoje, emocinė aplinka, diskursas, migrantų krizė, pabėgėliai.

Darbe nagrinėjamas Vokietijos diskursas 2015 m. migrantų krizės kontekste, pagrindinį dėmesį sutelkiant į šalies kanclerės A. Merkel kalbas, pasakytas laikotarpyje nuo 2015 m. vasaros iki 2016 m. pabaigos. Šiose kalbose, pasitelkus emocijų diskurso analizę, ieškoma besireiškusių emocijų bei kitų su emocijomis siejamų išraiškų, kuriuos galėjo formuoti Vokietijos visuomenės supratimą apie migrantų krizę.

Atlikus emocijų diskurso analizę, buvo išskirtos dominuojančios emocijos, bei kiti kalbiniai instrumentai susiję su emocijų raiška, kurie, pasitelkus papildomus emocijų diskurso analizės įrankius, buvo interpretuojami ir kontekstualizuojami, siekiant išsiaiškinti galimą jų įtaką bendrame supratimo apie krizę formavime.

TURINYS

ĮVADAS	5
1. EMOCIJOS POLITIKOJE, TEORINĖ PRIEIGA	10
1.1. POŽIŪRIO Į EMOCIJAS POLITIKOJE KISMAS.....	10
1.2. KAS YRA EMOCIJOS?.....	12
1.3. METODOLOGINIAI IŠŠŪKIAI EMOCIJŲ POLITIKOJE TYRIMUOSE.....	15
1.4. ANALIZĖS LYGIŲ ĮVAIROVĖ EMOCIJŲ POLITIKOJE TYRIMUOSE	17
2. ATVEJO KONTEKSTUALIZAVIMAS IR METODOLOGIJA	22
2.1. VOKIETIJA 2015 M. MIGRANTŲ KRIZĖS KONTEKSTE.....	22
2.2. METODOLOGINĖ PRIEIGA	27
3. EMPIRINIO ATVEJO DUOMENŲ ANALIZĖ	29
3.1. PIRMASIS EMOCIJŲ DISKURSO ANALIZĖS ETAPAS: TINKAMŲ TEKSTŲ ATRANKA	29
3.2. ANTRASIS EMOCIJŲ DISKURSO ANALIZĖS ETAPAS: TEKSTŲ EMOCINIO POTENCIALO PAIEŠKA.....	32
3.3. TREČIASIS EMOCIJŲ DISKURSO ANALIZĖS ETAPAS: EMOCIONALIZUOJANČIŲ TEKSTŲ EFEKTŲ INTERPRETAVIMAS IR KONTEKSTUALIZAVIMAS.....	37
4. TYRIMO APIBENDRINIMAS	44
IŠVADOS	47
LITERATŪROS SĄRAŠAS	50
PRIEDAI	54
SUMMARY	82

IVADAS

2015 metais Europą ištikusi migrantų krizė, kuri tiek mokslinėje literatūroje, tiek viešojoje erdvėje taip pat vadinama pabėgėlių krize, tapo viena didžiausių humanitarinių krizių ir itin rimtu politiniu išbandymu žemyno valstybėms. Būtent 2015 m. yra pažymėti itin išaugusiu skaičiumi asmenų, kurie pirmą kartą pateikė prašymus dėl prieglobsčio suteikimo, lyginant su 2014 m. (t. y. 2014 m. tokių prašymų buvo 562 680, o 2015 m. išaugo iki 1 255 640).¹ Toks staigus prieglobsčio prašytojų skaičiaus augimas sukėlė itin didelį susirūpinimą tarp valstybių bei tokiu būdu iškelė migracijos temą į Europos valstybių ir Europos Sąjungos (toliau – ES) institucijų darbotvarkių aukštumas. Ieškant sprendimų itin didelis dėmesys krypo į valstybių lyderius, kurie turėjo spręsti ne kiek ekonominę šios dilemos pusę, tačiau humanitarinę ir socialinę, kadangi delsimas bei kompromiso atsisakymas reiškė vis daugiau prarastų gyvybių asmenų, bandančių bet kokia kaina patekti į Europą.

2015 metų rugsėjį, tuometis Europos Komisijos (toliau – EK) pirmininkas Jean-Claude Juncker pateikė valstybėms planą dėl pabėgėlių priėmimo bei paskirstymo po šalis nares. EK pirmininko kalboje skambėjo prašymas atsisakyti kovos, kadangi dar tų pačių metų pavasarį bandant ieškoti išeities taško, siūlyti sprendimai tarp valstybių įžiebė daug prieštaravimų bei susiskaldymo. Pirmininko kalboje buvo apeliuojama į solidarumo, žmogiškumo ir žmogiškojo orumo siekį, taip pat simboliškai pabrėžiama, kad ES nėra vietos tvoroms ir sienoms. Minėtoje kalboje buvo nevengta nuorodų į istorinius naratyvus, kaip pavyzdžiui: „Mes europiečiai turėtume puikiai prisiminti, kad Europa yra žemynas, kuriame beveik visi kažkuriuo metu buvo pabėgėliai. Mūsų bendra istorija yra pažymėta milijonų nuo religinio ar politinio persekiojimo bėgančių europiečių, taip pat bėgančių nuo karo, diktatūros ar priespaudos“, dar J.C. Juncker pažymėjo: „<...> pabandykite sekundei įsivaizduoti, kad tai jūs, kad tai jūs su vaikais ant rankų, o pasaulis, kurį pažinojote prieš tai buvo sudraskytas. Nėra kainos kurios nemokėtumėte, nėra sienos kurios neperliptumėte ir jūros kurios neperplauktumėte.. <...>“.² Akivaizdu, kad toks kreipimasis ir raginimas imtis veiksmų buvo persmelktas emocijų, EK pirmininko kalboje buvo atsisakyta įprastos biurokratinės ir techninės kalbos susijusios vien tik su išteklių, dotacijų ir kitų materialių resursų paskirstymu. Kalboje naudoti naratyvai, palyginimai bei kiti simboliai buvo itin emociškai užkrauti, kalba buvo gausi nuorodų į

¹ Eurostat, *Asylum in the EU Member States Record number of over 1.2 million first time asylum seekers registered in 2015 Syrians, Afghans and Iraqis: top citizenships*, 2016. Prieiga internete: <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Asylum_statistics> (žiūrėta 2021-03-24).

² President of the European Commission, Juncker, Jean-Claude: “*State of the Union 2015: Time for Honesty, Unity and Solidarity*”, 2015. Prieiga internete: <https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/SPEECH_15_5614> (žiūrėta 2021-03-24).

tragiškus įvykius prie pat Europos sienų. Buvo kalbama apie nuo karo ir kitų nelaimių bėgančius asmenis, kurie Viduržemio jūroje, perpildytuose ir tokioms kelionėms nepritaikytuose laivuose, dažnai netgi pripučiamose valtyse bandė patekti į Europą, arba buvo įstrigę prie pat ES išorinių sienų ir priversti išgyventi antihumaniškomis sąlygomis.

Šios krizės mastas bei neįkainojamos pasekmės, 2015 metų rudenį paskatino politikus reaguoti ir iš tikrųjų spręsti su krize susijusias problemas. Nors EK pirmininko pasiūlytas gelbėjimosi planas ir šį kartą buvo sutiktas nevienareikšmiškai, visgi atskirų šalių politinis elitas galiausiai ėmėsi lyderystės sprendžiant migrantų krizės klausimą, čia ypatingai ryškus buvo Vokietijos Federacinės Respublikos (toliau – Vokietijos) kanclerės Angelos Merkel vaidmuo, kuri buvo ne tik viena pagrindinių figūrų sprendžiančių migrantų krizės klausimą ES institucijose, tačiau itin aktyviai veikė ir nacionaliniu lygmeniu. Politikė atkakliai stengėsi įtikinti bei įkvėpti Vokietijos visuomenę, prisidėti ir palaikyti priimant pabėgėlius. A. Merkel ne kartą kreipėsi į žmones su viena ikoniškiausių frazių „Wir schaffen das“ (angl. We can do this), kuri vėliau tapo ir pagrindiniu šūkiu, pažymėjusiu šį A. Merkel politikos etapą.³ Kanclerė savo kalbose, nuolat akcentavo bei skatino būtinybę solidarizuotis, be to priėmė tuo metu precedento neturėjusį sprendimą – kurį laiką palikti atviras Vokietijos sienas, suteikiant galimybę į šalį sunkumų turėjusiems. A. Merkel savo kalbose nevengė „pasidžiaugti“, jog „Vokietija yra gera šalis“, kadangi palaikančiųjų pabėgėlius yra daugiau nei tų, kurie priešinasi ir protestuoja. Kanclerė be kita ko, skatino visuomenę parodyti *draugišką Vokietijos veidą*, o neilgai trukus vadinamoji Vokietijos „Willkommenskultur“ (angl. Welcoming Culture, Welcome politics), kuri originaliai kurta ir plėtota per šalyje vykusią darbo rinkos reformą, buvo nukreipta pagalbai į šalį atvykusiems pabėgėliams, jų integracijai. Akivaizdu, kad tokio politinio kurso įgyvendinimas būtų buvęs neįmanomas ir be stipraus pilietinės visuomenės palaikymo, kuris krizės pradžioje buvo itin ženklus, žmonės šalyje telkėsi, savanoriavo, kūrė kitas savanoriškas iniciatyvas, kuriomis stengtasi padėti pabėgėliams bei pasijusti laukiamais Vokietijoje.⁴ A. Merkel savo žodžių bei šalies politinio kurso neišsižadėjo ir po Europą krėtusių teroristinių atakų, ji teigė nemananti, kad sienų atvėrimas būtų buvusi klaida, drąsiai kartojo anksčiau naudotą frazę. Verta pažymėti ir tai, jog pati A. Merkel, 2021 m. apibendrinama visą savo 16 metų vadovavimo šaliai laikotarpį, migrantų krizę įvardijo, kaip vieną iš dviejų (pirmoji apima pastarųjų metų įvykius – COVID-19 pandemija), palietusių itin asmeniškai ir kėlusią daugiausiai iššūkių. Kanclerė kalbėdama apie šiuos įvykius pridėjo, jog greičiausiai tai ją taip stipriai palietė, kadangi tiesiogiai buvo apie žmonių gyvybes ir jų kabėjimą ant

3 Mushaben, Joyce Marie, „Wir schaffen das! Angela Merkel and the European refugee crisis”, *German Politics*, 26.4 (2017). Prieiga internete: < <https://doi.org/10.1080/09644008.2017.1366988> >

4 Nanette Funk, „A spectre in Germany: refugees, a ‘welcome culture’ and an ‘integration politics’”, *Journal of Global Ethics*, 12.3 (2016). Prieiga internete: < <https://doi.org/10.1080/17449626.2016.1252785> > (žiūrėta 2021-03-25).

plauko. Apibendrinama Vokietijos pastangas kovoje su pabėgėlių krize, ji nurodė mananti, jog šaliai pavyko įveikti ją dėka susitelkimo žmonių, kurie prisidėjo prie jos sprendimo, siūlydami savo pagalbą.⁵

Taigi akivaizdu, kad į tarptautinės arenos politinės darbotvarkės aukštumas iškilusi migrantų krizės tema buvo lydimą stipraus emocinio krūvio bei emocinio apeliavimo, pastebėto politikų. Dėl šios priežasties tampa įdomu pažvelgti giliau, kokia būtent emocinė aplinka buvo konstruojama ir kokios emocijos vyravo migrantų krizės kontekste sugebėjusios taip sutelkti ar skaldyti visuomenes. Darbe analitinis žvilgsnis yra nukreipiamas į Vokietiją ir jos kanclerę Angelą Merkel, dėl išsiskiriančio ir itin ryškaus vaidmens šios krizės kontekste.

Emocijos, socialiniuose moksluose nėra naujas terminas, jos plačiai nagrinėjamos psichologijoje, sociologijoje, filosofijoje ir jau kurį laiką yra aptariamąs politikos mokslų bei tarptautinių santykių tyrimų lauke. Visgi verta paminėti, kad pastarajame, emocijos, kaip analitinė kategorija, ilgą laiką buvo ignoruojama, į emocijas buvo žvelgiama nepelnytai įtariai, nevengta emocijų *kaltinti* būnant neracionalaus smurto, etninės neapykantos paskatomis, ar netgi sieti su „karštuoju“ arba „bloguoju“ nacionalizmu.⁶ Klasikinėje politikos mokslų tyrimų tradicijoje, buvo manoma jog emocijos yra ne kas kita, kaip tik vidinės žmonių būsenos, kurios iškreipia mintis bei gebėjimą atlikti racionalų vertinimą, verčia individus elgtis neracionaliai, todėl nevertos nagrinėjimo ir negali nieko pasakyti apie politiką apskritai, dar įdomiau yra tai, kad emocijos, kaip pavojingos aistros, istoriškai buvo labiau priskiriamos moterimis.⁷ Iš kitos pusės, klaidinga būtų teigti, kad emocijų sąvoka apskritai neegzistavo politikos mokslų tyrimuose, štai klasikinėse tarptautinių santykių teorijose, pavyzdžiui realizmo perspektyvoje, baimės emocija, rodos, buvo centrinė sąvoka, nepaisant to, tiesiogiai nenagrinėjama, tokioje tyrimų tradicijoje, buvo remiamasi fundamentalia racionalaus valstybių elgesio prielaida, gilinant emocijų ir racionalumo dichotomiją.⁸ Emocijos, kaip analitinė kategorija, politikos ir tarptautinių santykių tyrimams pradėjo rūpėti palyginus neseniai, tik XX a. pabaigoje – XXI a. pradžioje, kartu su konstruktyvizmo teorijos plėtra, tačiau pastarieji du dešimtmečiai buvo itin reikšmingi plėtojant emocijų teoriją bei keičiant požiūrį į šį konceptą.⁹ Šiuo metu emocijų svarba nėra abejojama, suprantama, kad emocijos savo prigimtimi nėra nei moralios, nei už

⁵ DW, „Angela Merkel discusses climate change, refugees and legacy in DW interview“, 2011-11-07. Prieiga internete: <<https://www.dw.com/en/angela-merkel-discusses-climate-change-refugees-and-legacy-in-dw-interview/a-59745332>>.

⁶ Heaney, Jonathan, „Emotions and nationalism: A reappraisal“, Palgrave Macmillan, 2013. Prieiga internete <https://doi.org/10.1057/9781137025661_13> P. 243

⁷ Bleiker, R., Hutchison E., „Fear No More: Emotions and World Politics“, Review of International Studies (34),(2008). Prieiga internete: <<https://doi.org/10.1017/S0260210508007821>> . P. 119-120

⁸ Ten pat, P.119.

⁹ Clément, Maéva, Sangar Eric, „Introduction: methodological challenges and opportunities for the study of emotions.“ Kn. Maeva Vlement, Eric Sangar (sud.), „Researching Emotions in International Relations: Methodological Perspectives on Emotional Turn“ Springer International Publishing, 2018. Prieiga internete: <<https://doi.org/10.1007/978-3-319-65575-8>>. P. 3.

moralinio svarstymo ribų, be to į emocijas nebėra žvelgiama tik kaip į iracionalias jėgas. Dabartinėje tyrimų tradicijoje, dažnai bendrai vadiname „emociniu posūkiu“, akcentuojama, kad emocijos yra neatskiriama žmogiškojo mąstymo, suvokimo, interpretavimo ir elgesio dalis.¹⁰ Svarbus pokytis įvyko ir ta prasme, kad emocijos, pripažįstama, turi ir kolektyvinę dimensiją, tai kultūriniai ir socialiniai fenomenai, kurių reikšmės iš esmės priklauso nuo konteksto, kuriame jos tampa prasmingos visuomenei, vadinasi emocijos svarbios tampa ir politinei analizei.¹¹ Emocijų analizė dažnai leidžia suprasti, kaip konkrečios emocijos formuoja žmonių supratimą apie tam tikrą įvykį ar atskleidžia tai, iš kur visuomenėms (grupėms) kyla motyvacija veikti.¹² Be to, šiuolaikiniuose emocijų tyrimuose, kai kurie mokslininkai joms priskiria ir *klijų*, galinčių surišti grupės narius, funkciją.¹³ Nepaisant trumpo egzistavimo, emocijų politikoje tyrimų laukas jau spėjo pakisti, kadangi kurį laiką daugiausiai telktasi į pačią emocijų teoriją, o ne į tai, kaip reikėtų tirti emocijas bei ką konkrečiai tokie tyrimai gali padėti paaiškinti.¹⁴ Mokslininkai E. Hutchison ir R. Bleiker buvo vieni pirmųjų iškėlę idėją, diskurso sąvoka yra daug žadanti, norint tiek suprasti, tiek tirti emocijas politikoje, kadangi būtent diskursas atspindi emocijų apraiškas ir padaro jas pasiekiamas tyrėjui. Šiuo metu būtent diskurso analizė yra itin plačiai naudojama emocijų politikoje tyrimams.¹⁵

Taigi, migrantų krizė tapo itin sudėtingu išbandymu, padalinusiu Europą į tuos, kurie išreiškė migrantams bei pabėgėliams gailestį, sveikino juos ir ėmėsi veiksmų užtikrinant atitinkamas procedūras ir į tuos, kurie iš esmės reiškė itin didelį pasipiktinimą, statydami sienas (*tiek fizines, tiek emocines*) priešinosi bet kokiam solidarumo bei pagalbos siekiui, todėl tampa įdomu nagrinėti giliau ir emocijų vaidmenį, bandant užčiuopti jų įtaką bei raišką šiuose procesuose. Darbe pagrindinis dėmesys krypta į Vokietiją bei jos, dabar jau buvusią kanclerę, A. Merkel. A. Merkel dažnai vaizduojama, kaip itin racionali lyderė, kuri veikia preciziškai besiremdama Vokietijai bei ES būdingoms biurokratinėmis taisyklėmis bei normomis, visgi kaip minėta anksčiau, migrantų krizės metu Vokietijos lyderės komunikaciją vienu ar kitu būdu nuolat lydėjo atitinkamos emocijos, kanclerė sugebėjo įkvėpti visuomenę itin sudėtingu ir iššūkių keliančiu metu. Taigi, turint galvoje emocijų socialinį, kultūrinį bei kolektyvinį

¹⁰ de Buitrago, Sybille Reinke, „Grasping the Role of Emotions in IR via Qualitative Content Analysis and Visual Analysis“, Palgrave Macmillan: Cham, (2018). P. 305

¹¹ Hutchison, Emma, „Affective communities in world politics“, *Cambridge University Press (140)*, (2016). Prieiga internete: <<https://doi.org/10.1017/CBO9781316154670>>, (žiūrėta 2018-11-25). P. 82

¹² Hutchison, E., Bleiker R., „Emotions, discourse and power in world politics“, *International Studies Review (19.3)*, (2017). P. 22

¹³ Sasley, Brent E., „Theorizing States’ Emotions“ *International Studies Review*, (13.3), 2011. Prieiga internete: <<https://doi.org/10.1111/j.1468-2486.2011.01049.x>>, (žiūrėta 2020-03-30). P. 452–476.

¹⁴ Bleiker, R., Hutchison, E., „Methods and methodologies for the study of emotions in world politics“, 2018, Kn. Maeva Vlement, Eric Sangar (sud.), „Researching emotions in international relations: Methodological Perspectives on Emotional Turn“, *Springer International Publishing*, (2018).

¹⁵ Clément, Maéva, Sangar, Eric, „Introduction: methodological challenges and opportunities for the study of emotions“. P. 3

dėmenį, tampa įdomu aiškintis giliau, kokios emocijos galėjo formuoti Vokietijos visuomenės suvokimą apie migrantų krizę. Todėl šiame darbe keliamas klausimas, kaip ir kokia emocinė aplinka buvo kuriama Vokietijoje tuometinės jos kanclerės A. Merkel, migrantų krizės metu? Siekiant atsakyti į šį klausimą, iškyla pagrindinis darbo tikslas – atliekant diskurso analizę identifikuoti Vokietijos diskurse vyravusias emocijas ir jų raiškos būdus, galėjusias formuoti Vokietijos visuomenės supratimą apie migrantų krizę.

Šiame tyrime, atsakymų į rūpimus klausimus ieškoma dėmesį sutelkiant į Vokietijos kanclerės A. Merkel pasakytas kalbas, spaudos konferencijas ir kitas žinutes, turint galvoje jos išskirtinį vaidmenį bei įtaką krizės metu. Periodas, kuris rūpi darbo kontekste yra nuo 2015 m. vasaros iki 2016 pabaigos, kadangi būtent šis laikotarpis savyje talpina su migrantų krize susijusius svarbiausius įvykius šalyje bei 2016 m. pavasarį pasiekus susitarimus su Turkija dėl migrantų srautų valdymo, apima ir tam tikrą *susinormalizavimo* laikotarpį.

Norint pasiekti darbe iškeltą tikslą ir atsakyti į pagrindinį tyrimo klausimą, keliami trys pagrindiniai uždaviniai:

1. Visų pirma, pristatyti emocijų sąvoką politikos mokslų tyrimuose, jos turinį bei kitus teorinius emocijų politikoje aspektus.
2. Antra, aptarti Vokietijos vaidmenį migrantų krizės kontekste bei apibrėžti tinkamus įrankius Vokietijos diskurso analizei atlikti.
3. Trečia, atliekant emocijų diskurso analizę, atskleisti kaip ir kokia emocinė aplinka buvo konstruojama Vokietijoje migrantų krizės kontekste.

Darbą sudaro trys dalys, atitinkamai bandančios pasiekti išsikeltus uždavinius. Pirmoji dalis skirta teoriniams emocijų politikoje aspektams apžvelgti, pristatoma emocijų sąvoka, jos kompleksiskumas bei svarba politinei analizei, pristatomi kylantys iššūkiai, tyrimų problematiškumas. Apibendrinus, ši darbo dalis skirta teoriniam darbo ir tyrimo pagrindo konstravimui. Antrojoje dalyje pristatomas bei kontekstualizuojamas nagrinėjamas atvejis, taip pat derinant jau atliktų emocijų tyrimų tradicijas bei kitus mokslininkų pasiūlymus, kaip tirti emocijas sukonstruojama *įrankių dėžė*, reikalinga kruopščiai išnagrinėti pasirinktą atvejį. Trečiojoje darbo dalyje, pasitelkiant emocijų tyrimams pritaikytą emocijų diskurso analizės metodą, bus atliekama A. Merkel kalbų, pranešimų, interviu analizė siekiant atskleisti juose glūdinti emocinį potencialą.

1. EMOCIJOS POLITIKOJE, TEORINĖ PRIEIGA

1.1. POŽIŪRIO Į EMOCIJAS POLITIKOJE KISMAS

Viena iš klaidų apsvarstant ar (ne)tiriant emocijų yra jų suprimityvinimas bei išankstinis etikečių klijavimas. Neretai į emocijas žvelgiama nepelnytai įtariai, tarytum joms esant neracionaliomis kliūtims, kurios kėsina pakeisti *tikrus* debatus bei tokiu būdu pasukti politinę diskusiją vienai ar kitai pusei palankia linkme. Politikos mokslų tyrėjai neretai daro tą pačią klaidą – jie aiškindami visuomenėse vykstančius procesus emocijas, kaip buvo minėta, neretai priskiria kliūtims vykti *racionaliai* diskusijai bei trukdžiams sprendimų priėmimo procese. Tenka apgailestauti, tačiau tokiu būdu neretai jie kartu iš savęs atima svarbų ginklą – prognozavimo galią ir dar svarbiau – mokslinį aktualumą. Atsisakant diskusijų apie tai, kad politika daugeliu atžvilgių yra emocingas laukas ir priimant jas (emocijas) tik kaip manipuliacijos įrankį naudojamą galios bei įtakos žaidimuose, o dar blogiau tiesiog paverčiant emocijas kasdienės politikos priešų bei *racionalių* sprendimų priėmimo stabdžiu, kartu atsisakoma ir įrankių bei galimybių suprasti, o vėliau ir paaiškinti, kaip iš tiesų emocijos veikia politikoje. Svarbu atkreipti dėmesį, kad emocijos negali būti kategorizuojamos kaip geros ar blogos, nesuprantant pačių emocijų kompleksškumo, jų priežasčių ir keliamų efektų bei vietos politinių diskusijų ir politinio gyvenimo rėmuose, norint suprasti emocijas yra reikalingas kontekstas.¹⁶ Vietoje atmetimo bei paviršutiniškos emocijų analizės, supratęs, emocijų kompleksškumą, jų funkcijas ir įtaką politikai, atsiranda galimybės sušvelninti neigiamą emocinio apeliavimo poveikį, suprasti socialinius ryšius, motyvaciją politiniam veikimui bei interakcijas, kurios padaro politinį diskursą apskritai įmanomu.¹⁷ Vien tik grynasis racionalumas ir visiems be išimties sprendimams taikoma kaštų ir naudos analizė, kiti *proto* galios prioretizavimai, realiame socialiniame gyvenime neveikia.

Vis gausėjančios emocijų tyrimų studijos, rodo, kad emocijos ne tik netrukdo pažinimo (suvokimo) procesams, tačiau yra integrali viso proceso dalis.¹⁸ Remiantis naujausiais neuromokslininkų tyrimais, galima daryti išvadą, kad kognityvinis ir emocinis pažinimai yra neatsiejamai susiję, kadangi tik grynasis racionalumas stokoja motyvacijos ir socialinio susietumo – „grynai (*angl.* purely) racionalus žmogus stokoja savybių, kurios iš esmės mums leidžia būti atpažintiems ar tapatintis su socialiniais ir

¹⁶ Tarnopolsky, Christina, „Plato on Shame and Frank Speech in Democratic Athens“, kn. Kingston, R. ir Ferry, L.: „Bringing the passions back in: The emotions in political philosophy“, (2008). Cituota pagal Hall, Lauren K. „Impassioned politics: New research on the role of emotions in political life“ (2009). Prieiga internete: < <https://www.jstor.org/stable/40588002> > P. 87

¹⁷ Hall, Lauren K. „Impassioned politics: New research on the role of emotions in political life“, (2009). Prieiga internete < <https://www.jstor.org/stable/40588002> >. P. 84

¹⁸ Vienas iš apčiuopiamų pavyzdžių dėl daugėjančių emocijų tyrimų gali būti laikomas ir 2009 m. pradėtas leisti mokslinis žurnalas „Emotion review“, kuriame dėmesys krypta būtent į emocijų tyrimus, konceptą „emocijos“ suprantant plačiai. Žurnale nuolat publikuojami įvairiose srityse ir disciplinose atliekami tyrimai, tarp kurių ir politikos mokslų, psichologijos, filosofijos, sociologijos, neuromokslų ir kt. sričių darbai. Prieiga internete < <https://journals.sagepub.com/home/emr> >.

politiniais gyvūnais, tokiais, kokie mes ir esame“.¹⁹ Paprastai tariant, pažinimas, kuriame trūksta emocinio dėmens, iš esmės nesukelia pareigos, ar lojalumo jausmo, kuris yra būtinas kolektyviniams veiksams apskritai. Emocijos nepaneigia racionalumo, tačiau gali jį papildyti, formuoti bei keisti.

Nors socialiniuose moksluose emocijos nėra naujas terminas, tačiau pavyzdžiui klasikinėse tarptautinių santykių disciplinos teorijose tokiose, kaip realizmas ar liberalizmas, atitinkamai baimės ir pasitikėjimo emocijos buvo inkorporuotos, bet tiesiogiai nebuvo nagrinėjamos. Šiose priegose dominavęs požiūris dėl emocijų – geriausia jas laikyti privačiais, kadangi buvo laikoma, jog emocijos nėra mąstymo, suvokimo ar vertinimo formos.²⁰ Iš esmės, klasikinių teorijų siekis buvo aiškinti valstybės elgesį tiek tarptautinėje arenoje, tiek kasdienės politikos sprendimuose pasitelkiant pozityvistinę priegą t. y. *mokslines*, vadinamąsias racionaliąsias kategorijas, ne tik beveik neskiriant dėmesio kitiems svarbiems konceptams (pavyzdžiui kultūrai, tapatybei ar identitetui), tačiau ir iš pačių emocijų atimant jų emocinį krūvį. Emocijų, kaip svarbios analitinės kategorijos, neigimas ir ignoravimas, pavyzdžiui, Šaltojo karo metu bei po jo, atskleidė akivaizdžius klasikinių priegų trūkumus bei jų aktualumo stoką, kadangi emocijos galima sakyti, vaidino centrinį vaidmenį tiek konflikto reprezentacijoje (pavyzdžiui Prancūzijos ir Vokietijos susitaikymas ir virtimas *draugu* iš *priešo*, „branduolinio holokausto“ baimė ir pan.), tiek jo suvokime.²¹ Toks klasikinių priegų silpnumas aiškinant pasikeitusią bei sudėtingą socialinę tikrovę privertė ieškoti naujų kelių siekiant suprasti visuomenėje bei politikoje vykstančius procesus.

Neabejotina, kad savo vietą išsikovojo konstruktyvistinė priega, politinę analizę papildžiusi kultūros, tapatybės, intereso ir kt. kategorijomis, kartu paklojo pagrindą ir emocijų politikoje tyrimams.²² Šiuo metu emocijų reikšmė įvairiems vykstantiems procesams nebėra abejojama, vis mažiau abejojančių ir tuo, kad politika turi su emocijomis susijusių dimensijų, vis dažniau emocijos yra įtraukiamos siekiant suprasti ne tik tiesioginį emocijų reiškimą, emocinį apeliavimą politikų kalbose, bet ir netiesioginį emocijų veikimą, jų įtaką kolektyvinio mąstymo mechanizmuose, suvokiant jog samprotavimas (mąstymas) nėra šaltas, viską apskaičiuojantis įgūdis, o individai gyvendami socialiniame pasaulyje negali tiesiog išjungti emocijų ar atsiriboti nuo pasaulio, kuriame gyvena, jį matyti tarytum iš šono.²³ Visgi, emocijų teorizavimas kelia daug klausimų, pradedant nuo pačio termino apibrėžimo problematiškumo ir baigiant diskusijomis dėl metodų ir metodologijos, reikalingos norint iš tikrųjų tirti emocijas. Taigi,

¹⁹ Hall, Lauren K., „Impassioned politics: New research on the role of emotions in political life“. P. 85

²⁰ Hutchison, Emma, „Affective communities in world politics“, *Cambridge University Press*, (140), (2016). Priega internete: <<https://doi.org/10.1017/CBO9781316154670>>, (žiūrėta 2018-11-25). P. 86.

²¹ Clément, Maéva, Eric Sangar, „Introduction: methodological challenges and opportunities for the study of emotions“, P. 3

²² Bleiker, Roland, Hutchison Emma, „Fear no more: Emotions and world politics“, *Review of international studies* (2008). Priega internete: <<https://doi:10.1017/S0260210508007821>>.P. 122

²³ Hutchison, Emma. „Affective communities in world politics“. P. 86

painiava bandant įtraukti emocijas į diskusijų lauką bei suprasti jų vaidmenį politiniuose procesuose neabejotinai rodo, jog tema reikalauja platesnio žvilgsnio ir sisteminės analizės, kuri atsakytų į kylančius klausimus bei padėtų surasti vietą emocijų tyrimams, dėl šios priežasties toliau darbe naudinga ne tik išsiaiškinti reikiamus terminus, kurių apibrėžimas neabejotinai prisidėtų prie supratimo, kodėl emocijų konceptas gali būti naudingas politinei analizei, tačiau taip pat kituose darbo skyriuose itin svarbu apžvelgti ir jau atliktus emocijų tyrimus politiniame lauke, tokia apžvalga gali padėti suprasti vyraujančias idėjas, egzistuojančius analizės lygius, galimybes tirti emocijas bei įrankius, kurie vėliau gali būti naudingi ir šiame darbe atliekamam tyrimui.

1.2. KAS YRA EMOCIJOS?

Nors šiuo metu emocijų svarba politikos mokslų tyrimuose yra plačiai pripažįstama²⁴, tačiau siekiant detaliai suprasti, atskleisti bei tirti emocijas visgi reikėtų pradėti nuo pradžių t. y. atsakyti į klausimą, kas yra emocijos? Nors iš pirmo žvilgsnio klausimas neatrodo sunkus, tačiau, kaip taikliai pažymi Jan Plamper savo darbe „The history of emotions – an introduction“ visi žino kas yra emocijos, iki tol kol yra paprašoma apibrėžimo.²⁵ Emocijos, kaip analitinis konceptas yra gana painus, kadangi beveik visuomet tyrėjų darbuose šalia iškyla ir kiti terminai, tokie kaip jausmai ar afektai, kartu su savimi atnešdami ir klausimus apie terminų turinį. Dažnai tyrėjų darbuose afektai (taip pat ir su šia kategorija susijusios būsenos, tokios kaip nuotaikos, aistros ir pan.) apibrėžiami, kaip nesąmoningos ir nestabilios kūno reakcijos, kylančios prieš sąmonę, tuo tarpu jausmai gali būti įvardijami, kaip sąmoningas emocijų patyrimo suvokimas.²⁶ Apibrėžimų painiava rodo, kad sąvokos yra itin persipynę bei nėra visai aišku, kodėl gali būti aktualios nagrinėjant įvairius politinius ir socialinius reiškinius, peržengiančius individualaus nagrinėjimo ribas. Šiuo atveju, itin naudingas tampa vienos iš emocijų politikoje tyrimų pionierių Netos Crawford, pasiūlytas emocijų apibrėžimas, kuris iš esmės apjungia šias dimensijas. Anot N. Crawford: „emocijos – tai vidinės būsenos, kurias individai apibūdina kitiems, kaip jausmus ir nors jausmai patiriami iš vidaus, tačiau jiems suteikiamos reikšmės, elgesys, kuris asocijuojamas su jais ir emocijų atpažinimas kituose visų pirma yra kognityviškai ir kultūriškai suprantami bei konstruojami.²⁷ Tai reiškia, kad nors emocijos visų pirma yra vidinės patirtys, kadangi kyla induviduose, tačiau jos taip pat turi intersubjektyvius ir kultūrinius komponentus.²⁸ Emocijos nėra tik ikisocialios, fiziologinės būsenos, kurios

²⁴ Clément, M., Sangar, E. „Introduction: methodological challenges and opportunities for the study of emotions“. P. 3

²⁵ Plamper, Jan, „The history of emotions: An introduction“ OUP, Oxford (2015). P. 11

²⁶ Clément, M., & Sangar, E., „Introduction: methodological challenges and opportunities for the study of emotions“. P. 4.

²⁷ Crawford, Neta C. „The Passion of World Politics: Propositions on Emotion and Emotional Relationships“. *International Security*, (24.4), (2000). Prieiga internete: < <https://www.jstor.org/stable/2539317> > (žiūrėta 2020-04-11), P. 125.

²⁸ Ten pat, P. 125.

jau yra induviduose iš anksto, emocinis atsakas yra suformuotas per bendravimo, kalbos ir socialinės sąveikos – socializacijos modelius bei procesus. Paprastai tariant, emocijų socializacija yra procesas, kai žmonės jaučiasi taip, kaip jaučiasi dėl savo socialinės aplinkos.²⁹ Šis požiūris gerokai praplečia emocijų tyrimų lauką, jis, tarytum, grąžina emocijų konceptui legitimų tyrimų objekto statusą politikos ir tarptautinių santykių disciplinose, ir rodo, kad emocijos, būdamos neatsiejama socialinių bei politinių procesų dalis, yra vertos nagrinėjimo.³⁰ Toks požiūris į emocijas, kaip analitinį konceptą, kismas bei su juo susiję tyrimai neretai yra priskiriami vadinamajam „emociniam posūkiui“.³¹

Be to, kalbant apie emocijas svarbu pažymėti ir jų svarbą įvykių interpretavimo ir vertinimo procese, kadangi bent iš dalies per emocijas individai interpretuoja praeities įvykius ir atsižvelgiant į tai, gali vertinti einamuju metu bei ateityje vyksiančius.³² Emocijos įrėmina tai, kaip žmonės galvoja apie pasaulį ir suteikia motyvacijos reikalingos imtis veiksmų dėl tų įsitikinimų, taip išryškėja dviguba emocijų funkcija: jos kartu ir formuoja, ir yra suvokimo atsakas į išorines situacijas bei dirgiklius. Kaip pastebi J. Mercer, emocijos yra inertiška jėga, tai motyvacija, paverčianti stebėtojus į veikėjus.³³ Jos visuomet yra apie kažką, arba nukreiptos į kažką dėl specifinių priežasčių. Emocijos gali padėti pastebėti tam tikrus dalykus, suteikti išvalgas, kurios gali būti panaudotos sprendžiant tam tikras socialines ar politines problemas.³⁴ Žvilgsnis į emocijas, pavyzdžiui tokias, kaip baimė ar pyktis, jų analizė gali atskleisti tam tikro elgesio ar politinio atsako priežastis.

Dar daugiau, emocijos būdamos iš esmės kultūrinių ir socialinių praktikų produktu, taip pat dalyvauja tapatybių ir bendruomenių konstravimo procesuose. Kaip pažymi S. Ahmed, emocijos susieja individus su vienokia ar kitokia vieta, objektu, galiausiai su grupėmis bei *nuspalvina* tuos ryšius.³⁵ Kitaip tariant, emocijos padeda individams suvokti *Save*, padeda surasti savo vietą kolektyviniame lygmenyje, taip pat svarbu paminėti, kad emocijos būdamos neatskiriama mąstymo, suvokimo, įvykių interpretavimo ir elgesio dalis ne tik prisideda prie tapatybės formavimosi, tačiau kartu formuoja ir patį santykį su *Kitu*. Taigi, sekdami emocijų pėdsakais, tyrėjai gali nemažai sužinoti apie konkrečios visuomenės vertybes, įsitikinimus bei tapatybę apskritai, tačiau vertėtų paminėti ir tai, kad emocijos gali keistis, taip keisdamos savo prasmę ir kultūrinę išraiškas. Verta pažymėti, kad kaip pastebi E. Hutchison ir R. Bleiker, nors

²⁹ Koschut, Simon, „The Power of Emotions in World Politics“, *Routledge*, 2020. P. 26

³⁰ Clément, M., Sangar, E., „Introduction: methodological challenges and opportunities for the study of emotions“. P. 4

³¹ Hutchison Emma, Bleiker Roland, „Theorizing Emotions in World Politics“, *International Theory* (6.3) (2014). Prieiga internete <<https://doi.org/10.1017/S1752971914000232>>. P. 492.

³² Hutchison, Emma, „Affective communities in world politics“. P. 86.

³³ Mercer, Jonathan, „Human nature and the first image: Emotion in international politics“, *Journal of International Relations and Development* (9.3) (2006). P. 288-303.

³⁴ Bleiker, Roland, and Emma Hutchison. „Fear no more: Emotions and world politics“, P. 124.

³⁵ Ahmed, Sara, „Cultural politics of emotion“, *Edinburgh University Press*, 2014. P. 28.

emocijos nuolat sukasi centre to kas vyksta, kadangi yra itin svarbi dalis to, kaip bendruomenės, įskaitant ir valstybes, yra organizuojamos bei funkcionuoja, tačiau visgi labiausiai yra pastebimos krizės ar neįprastos situacijos metu.³⁶ Bandant apibendrinti viską, kas pasakyta apie emocijas ir jų teoriją, itin taikliai šio fenomeno analizės svarbą sustruktūrizuoja E. Hutchison, kuri išskiria tris pagrindinius kriterijus, dėl ko emocijos yra vertos nagrinėjimo ir yra papildančios politinę analizę:

- Emocijos yra natūrali ir neatskiriama kognityvinių procesų, kuriais grindžiamas vadinamasis racionalumas, dalis. Emocijos yra susipynusios su pažinimo procesais, todėl jie turi būti analizuojami tarpusavyje, emocijos neišvengiamai yra mąstymo komponentas.
- Antra, emocijos nėra tik individualūs atributai, tai yra socialiniai ir kultūriniai fenomenai, todėl gali ir turi būti analizuojamos grupiniu lygmeniu. Emocijos priklauso nuo tam tikroje kultūroje esančių prasmų rinkinio, kuris kartu ir įprasmina emocijas, ir suteikia pagrindą jų interpretavimui.
- Trečia, emocijos gali padėti suprasti pasaulį. Emocijos gali suteikti informacijos apie tai, kaip individai suvokia save, vertybes ir bendruomenes su kuriomis save tapatina. Tai pat emocijos tampa ir *Savęs* išraiška *Kitam*. Vyraujantys kultūriniai principai, elgesio standartai ir galios santykiai struktūruoja tai, kaip emocijos yra patiriamos ir išreiškiamos, dėl to, žvilgsnis į diskurse įsitvirtinusias emocijas gali padėti tyrėjams suprasti, kodėl vienokia ar kitokia problema/klausimas konkrečioje visuomenėje yra sutinkamas, suprantamas ir vertinamas atitinkamai.³⁷

Apibendrinant galime teigti, kad emocijų tyrimų lauke svarbus tampa ir pačio termino apibrėžimas, kadangi iš esmės nuo to priklauso ir galimos analizės ribos, t. y. termino naudojimas, kaip skėtinio koncepto minėtas ribas praplečia, leidžia žvelgti į emocijas plačiau, analitinį žvilgsnį perkeliant iš individo lygmens į kolektyvinį, be to leidžia apie emocijas galvoti ne tik kaip apie nevalingas arba savaimines reakcijas, tačiau ir kaip į potencialų strateginės politinės veiklos šaltinį.³⁸ Svarbi tampa ir S. Ahmed idėja, jog emocijos yra neatskiriama dalis to, kaip bendruomenės, jų tapatybės, požiūriai ir įsitikinimai yra suformuoti, turint galvoje tai, kad žvilgsnis į tam tikros bendruomenės ar grupės kolektyvines emocijas, gali padėti suprasti tam tikro klausimo ar problemos įrėminimą. Visgi, ne ką mažiau svarbu yra peržengti dažnai mokslininkų naudojamą „*emocijos rūpi*“ leitmotyvą, rasti bei pritaikyti tinkamus metodus ir metodologiją emocijų politikoje tyrimams, kurių pagalba galima būtų atskleisti, kaip konkrečioje situacijoje emocijos atsiranda, veikia bei dalyvauja įvairiuose politiniuose ir socialiniuose procesuose. Dėl šios priežasties, toliau darbe naudinga apžvelgti su emocijomis politikoje susijusiuose tyrimuose kylančius

³⁶ Bleiker, Roland, Emma Hutchison, „Fear no more: Emotions and world politics“. P. 129.

³⁷ Hutchison, Emma. „Affective communities in world politics“, P. 99-100 psl.

³⁸ Lynggaard, Kennet, „Methodological challenges in the study of emotions in politics and how to deal with them“, *Political Psychology* (40.6), (2019). Prieiga internete: <<https://doi.org/10.1111/pops.12636>>, (žiūrėta: 2021-01-31). P.1202

metodologinius iššūkius bei jau atliktus darbus šioje srityje, analizės lygių įvairovę, kartu apmąstant ir apie darbe atliekamo tyrimo vietą bendrame tyrimų lauke ir jam tinkamos tyrimo strategijos pasirinkimą.

1.3. METODOLOGINIAI IŠŠŪKIAI EMOCIJŲ POLITIKOJE TYRIMUOSE

Nagrinėjant emocijas, jų įtaką politikai ir įvairiems socialiniams procesams daugiausiai iššūkių kyla nukreipus žvilgsnį į metodus bei metodologiją, kurie reikalingi norint atsakyti į kylančius klausimus, būtent šioje srityje yra sulaukiama daugiausiai kritikos ir skepticizmo. Mąstant apie reikalingas tyrimų strategijas tampa aišku, kad tradiciniai tyrimų metodai bei patikrinti įrankiai, kurie yra įprasti socialiniams mokslams, gali būti nepakankami, o nauji įrankiai, nėra akivaizdūs.³⁹ Empirinė emocijų analizė yra gana sudėtinga bei ilgą laiką buvo *neaiški* (angl. *fuzzy*), kadangi pripažįstama, jog emocijų jokia būdu negalima išmatuoti tik kiekybiškai, be to kyla sunkumų norint tai atlikti ir taikant kokybinius tyrimų metodus, kadangi emocijos nors ir būdamos svarbios politinei analizei, visgi yra giliai vidinės būsenos, jas neretai sunku izoliuoti nuo kitų faktorių, išskirti ir išsigryninti, kokia yra tikroji (grynoji) emocija.⁴⁰ Jos nėra akivaizdžios, atvirkščiai, tol kol nėra išreiškiamos (tiesa, nesvarbu koku būdu: gestais, prisilietimais, garsais, kalba ar vaizdais) beveik neįmanoma jų pažinti, kadangi niekas negali suprasti ką kitas jaučia, tol kol tai nėra išreiškiamas.⁴¹ Tam pritaria ir mokslininkai E. Hutchison ir R. Bleiker, argumentuodami, kad išplėtus patį emocijų supratimą ir aiškinantis, kaip emocijos veikia politiškai, neišvengiamas tampa ir tinkamų metodų peržiūrėjimas, kadangi dauguma socialiniuose moksluose naudojamų įrankių, kuriais gali būti tiriamos emocijos, nors ir naudingi, tačiau ne visuomet pakankami, bandant atskleisti kolektyvinę emocijų dimensiją. Pavyzdžiui, tradicinė turinio analizė nors ir gali atskleisti tam tikrus modelius, tačiau ne visuomet gali atskleisti politinį emocijų poveikį ir atvirkščiai, atliekamos apklausos nors ir gali atskleisti su emocijomis susijusį poveikį, tačiau nesuteikia atsakymų apie ryšius tarp politikos ir emocijų bei jų kilmę.⁴²

Nepaisant įvardintų metodologinių sunkumų, tai nereiškia, kad minėtos problemos yra neišsprendžiamos ir neįveikiamos, kaip pabrėžia Janice Bially-Mattern tarptautinių santykių tyrimuose egzistuoja ir daugiau tokių kategorijų (pvz. interesai, tapatybė ar netgi pati anarchija), kurios yra ne ką mažiau išskidę, tačiau visgi atradę savo vietą ir neretai tapę centrinėmis teorinių ir empirinių tyrimų kategorijomis.⁴³ Šiuo metu, tyrėjai siekdami užčiuopti emocijų reikšmę imasi įvairių metodų, tačiau, kaip

³⁹ Hutchison, E., Bleiker R., „Emotions, discourse and power in world politics“. P. 22

⁴⁰ Bleiker, R., Hutchison, E., „Methods and methodologies for the study of emotions in world politics“. P.335

⁴¹ Crawford, Neta C. „The Passion of World Politics: Propositions on Emotion and Emotional Relationships“.

⁴² Bleiker, R., Hutchison, E., „Methods and methodologies for the study of emotions in world politics“. P. 335

⁴³ Bially Mattern, J. „A Practice Theory of Emotion for International Relations“, cituota pagal Bleiker, R., Hutchison, E. „Methods and methodologies for the study of emotions in world politics“, P.327.

pažymi E. Hutchison ir R. Bleiker, būtent diskurso sąvoka yra daug žadanti, norint tiek suprasti, tiek tirti emocijas politikoje, kadangi būtent diskursas atspindi emocijų apraiškas.⁴⁴

Socialiniuose moksluose diskurso sąvoka yra itin išplėsta, akcentuojama diskurso, kaip socialinio veiksmo, ypatingos interakcijos samprata, šiame lauke diskurso analizei svarbu tampa ne tik kalba, išsakytas ar parašytas tekstas, tačiau ir ją kuriantys, perduodantys ir interpretuojantys veikėjai bei diskursą įgalinantys bei apribojantys tiesioginiai ar istoriniai kontekstai.⁴⁵ Diskursas vaizdžiai gali būti apibrėžtas, kaip rėmai per kuriuos individai suvokia pasaulio prasmę, o remiantis M. Foucault, diskursas apibrėžia tai, kas yra socialiai prasminga, per jį yra formuojamos socialinės normos. Minėtos socialinės normos nurodo, kas yra pagrįsta, kas diskutuotina, o kas neabejotinai klaidinga, taigi diskursas aktyviai formuoja tai, kaip individai veikia ir galvoja. Pagrindinis ryšys tarp emocijų ir diskurso, yra tas, kad pačių emocijų prigimtis yra diskursyvi, kitaip tariant, bent jau iš dalies emocijos yra suformuotos ir įprasminotos per diskursą, yra jo produktu.⁴⁶ Nei individai, nei grupės, įskaitant ir valstybes negali išeiti iš diskursyvaus konteksto, kuris įrėmina jausmus ir apibūdina tai, kas yra reikšminga, priimtina ir pageidautina, vadinasi, pageidautinas elgesys, sprendimų priėmimo procesai ir veiksmai iš esmės yra nulemti ir apriboti socialinio ir emocinio konteksto, kuriame jie yra, be to, šis ryšys leidžia įgalinti arba apriboti ir konkrečias politines aplinkybes.⁴⁷ Nepaisant to, grįžtama į tą pačią vietą, ir vėl keliamas klausimas koku būdu galima pasiekti emocijas įtvirtintas diskurse ir jų raiškas politiniuose procesuose, ieškant atsakymo į šį klausimą naudinga pasitelkti E. Hutchison ir R. Bleiker idėją, jog čia itin svarbūs tampa kalba grįšti procesai ir reprezentacija apskritai, kadangi būtent per šiuos mechanizmus yra išreiškiami jausmai, per juos individualiai įkūnytos emocijos įgyja kolektyvinę dimensiją ir savo ruožtu, perteikiant suvoktas emocijas būsenas intersubjektyviai, formuoja socialinius ir politinius procesus, be to tekstiniai bei verbaliniai išsireiškimai apskritai padaro tyrėjams emocijas pasiekiamas empiriškai.

Ne ką mažiau svarbus šiame, emocijų ir diskurso ryšyje, tampa ir galios konceptas, visgi čia iškyla dviguba emocijų dimensija. Pirma, emocijos būdamos socialiniais ir kultūriniais konstruktais, gali palaikyti ir maskuoti vyraujančias galios struktūras ir su jomis susijusius diskursus, tačiau nemažiau svarbu yra tai, jog nors mūsų jausmai ir yra nuolat įrėminti atitinkamų diskursų, bėgant laikui, atsižvelgiant į įvairias patyrimo aplinkybes, emocijos gali kisti, todėl jos pačios gali tapti ir priešinimosi

⁴⁴ Hutchison, E., Bleiker R., „Emotions, discourse and power in world politics“. P. 21

⁴⁵ Telešienė, Audronė. „Kritiškosios diskurso analizės metodologinių principų taikymas sociologiniuose tyrimuose“, *Filosofija. Sociologija* (2), (2005). P. 2

⁴⁶ Hutchison, Emma, Roland Bleiker, „Emotions, agency, and power in world politics“, Kn. „*The power of emotions in world politics*“, *Routledge*, 2020. P. 311.

⁴⁷ Foucault Michel, cituota pagal Hutchison, Emma, and Roland Bleiker, „Emotions, agency, and power in world politics“. P. 311

egzistuojančiai galiai, t. y. jos transformacijos varikliu, galinčiu keisti vyraujančias galios formas.⁴⁸ Paprasčiau tariant, pavyzdžiui, tam tikro įvykio vaizdavimas viešojoje erdvėje, gali sukelti stiprias emocines reakcijas, kurios gali sustiprinti esamas politines nuostatas, tuo tarpu kitos, gali mesti iššūkį vyraujančioms nuostatom, tai reiškia, jog socialiai priimtini jausmai apie tam tikrus politinius įvykius laikui bėgant gali kisti ir prisidėti prie vyraujančių galios struktūrų stiprinimo arba jų transformavimo.⁴⁹ Verta paminėti, jog nors emocijos, jų įtraukimas, kontroliavimas ir valdymas visuomenėje iš dalies yra nulemtas joje egzistuojančių asimetrinių galios santykių, tai nereiškia, kad pavyzdžiui politinis elitas ar pagrindiniai sprendimų priėmėjai nėra veikiami emocinio diskurso, atvirkščiai, politinis elitas taip pat yra emociškai reguliuojamas per platesnius socialinius procesus, kurie kultūriškai formuoja ir sukelia jų jausmus bei emocijų-politinę raišką.

Apibendrinant galime teigti, kad nors emocijos, kaip analitinis konceptas, pamažu užsitikrina savo vietą tyrėjų darbuose, tačiau vienas iš trikdžių plėtojant emocijų tyrimus politikos, tarptautinių santykių lauke, tai metodologiniai iššūkiai, kurie kyla dėl ne tokių akivaizdžių būdų, reikalingų norint užčiuopti pačias emocijas ir jų įtaką. Šiame kontekste, naudinga tampa diskurso sąvoka, kuri gali pasitarnauti tiek suprasti emocijas, tiek jas tirti. Taigi, toliau darbe naudinga apžvelgti atliktus emocijų tyrimus politiniame lauke, kadangi tai galėtų padėti per praktinius pavyzdžius konkrečiau suvokti pristatytos emocijų teorijos atspindžius, išsiaiškinti atliktų tyrimų kryptis ir idėjas, galimas analizės prieigas.

1.4. ANALIZĖS LYGIŲ ĮVAIROVĖ EMOCIJŲ POLITIKOJE TYRIMUOSE

Emocijų politikoje tyrimų laukas, nėra homogeniškas, jame egzistuoja požiūrių, analizės lygių bei galimų prieigų įvairovė, kuria remiantis mokslininkai imasi tirti emocijas. Pavyzdžiui, A. Wendt kėlė idėją, kad būtent pati valstybė gali būti suvokiama, kaip metafizinis organizmas, kuriam galima priskirti individams būdingus bruožus, tarp kurių ir emocijas bei remiantis tuo, aiškinti valstybių elgesį tarptautinėje arenoje ar netgi bandyti suprasti santykius tarp valstybių, pasitelkiant emocines kategorijas.⁵⁰ Visgi, ši prieiga neretai sulaukia kritikos, teigiant, kad valstybės ontologiškai negali turėti jausmų.⁵¹ Apskritai, pirmoji emocijų politikoje tyrimų banga daugiausia dėmesio skyrė ne konkrečioms emocijų tyrimams t. y. ne empirinių atvejų analizei, tačiau teorinės koncepcijos plėtojimui, siekiant atkreipti dėmesį į emocijų, kaip svarbaus analitinio koncepto ignoravimą ir būtinybę įtraukti emocijas į politikos

⁴⁸ Hutchison, Emma, Roland Bleiker, „Emotions, agency, and power in world politics“. P.311

⁴⁹ Ten pat, P. 307

⁵⁰ Alexander Wendt, „The State as a Person In International Theory“ *Rewiew of International Studies*, (2004). Prieiga internete: < <https://www.jstor.org/stable/20097917> >, (žiūrėta: 2020-03-30).

⁵¹ Hutchison, Emma, „*Affective communities in world politics*“ P. 382.

mokslų tyrimų lauką, tik po kurio laiko pereinant prie klausimų apie tokių tyrimų metodologinius klausimus.⁵²

Šiuo metu emocijų įtaka neabejojama, vis daugiau tyrimų remiasi anksčiau pristatyta emocijų samprata bei analitinę dėmesį kreipia į jų įtaką vykstantiems procesams, grupinio, kolektyvinio mąstymo mechanizmams.⁵³ Dalis autorių, kurie tiria emocijas savo dėmesį sutelkia į vienos ar kelių emocijų atvejo analizę, tai reiškia, kad tokie tyrimai analizuoja konkrečią emociją (pvz. pykčio, baimės, užuojautos ir pan.) bei jos raišką ar įtaką atitinkamoje situacijoje, čia neretai iliustratyviu narinėjamu pavyzdžiu tampa JAV visuomenė po 2001 m. rugsėjo 11 d. (toliau – 9/11) vykusių teroristinių atakų ir su tuo susijusios emocijos. Pavyzdžiui, P. Saurette dėmesys krypsta į pažeminimo emociją, kurią autorius susieja su statusu bei jo pokyčiais, argumentuojant jog būtent atitinkamo veikėjo statuso netekimas/sumažėjimas verčia išgyventi savigarbos netekimo ar gėdos jausmus.⁵⁴ Autoriaus teigimu, 9/11 įvykiai JAV buvo suprasti, kaip supergalios/supervalstybės pažeminimas, parodant jos pažeidžiamumą ir taip sumenkinant jos statusą. Anot P. Saurette, ši ataka JAV buvo žeminanti bei persmelkianti pažeminimo jausmu visus visuomenės sluoksnius, taip kartu nulemiant ir būsimą atsaką. Taigi remiantis autoriumi, JAV įtvirtinta *gėrio kova prieš blogį*, paskelbtas *karas prieš terorizmą*, invazija į Afganistaną bei sekę kiti strateginiai sprendimai prisidėjo prie *padarytos žalos atitaisymo* ir amerikiečių *išlaisvinimo* nuo užtrauktos *gėdos*, kadangi teisiniai, baudžiamieji ar kiti panašaus pobūdžio veiksmai nebūtų galėję išspręsti šios dilemos. O pats atsakas į teroro aktą taip pat sulaukė politinio palaikymo iš esmės dėl to, kad atspindėjo minios (t. y. JAV visuomenės ar netgi Vakarų pasaulio *per se*) jausmus. Su minėtais įvykiais susijęs ir autorių Khaled Fattah ir K. M. Fierke darbas, tačiau jame analitinis dėmesys krypsta į pažeminimo bei išdavystės jausmus, pagrindinį dėmesį sutelkiant į bendruomenės Viduriniuosiuose Rytuose.⁵⁵ Autoriai argumentuoja, kad Viduriniųjų Rytų subjektų sąveika su Vakaraais buvo nuolat lydima pažeminimo ir išdavystės jausmų, o tai savo ruožtu paskatino islamistus perimti atitinkamus naratyvus, kartu ir smurtą prieš JAV bei kitas neislamistines vyriausybes. Apibendrinus, šie tyrimai orientuojasi į tai, kaip patirtys/susidūrimai įgauna emocinę prasmę ir kaip šios prasmės įteisina tam tikras veiksmų formas, taip kartu formuojant ir ateityje vykšančias interakcijas.

⁵² Clément, M., Sangar, E. „Introduction: methodological challenges and opportunities for the study of emotions“. P. 3

⁵³ Ten pat, P. 4

⁵⁴ Saurette, Paul., „You Dissin Me? Humiliation and Post 9/11 Global Politics“, *Review of International Studies*, (32.3), (2006). Prieiga internete: <<https://www.jstor.org/stable/40072200>>.

⁵⁵ Fattah, Khaled, Karin M. Fierke, „A clash of emotions: The politics of humiliation and political violence in the Middle East“ *European journal of international relations* (15.1), (2009). Prieiga internete: < <https://doi.org/10.1177/1354066108100053> >

Tuo tarpu, Andrei P. Tsygankov tiria Rusijos Federacijos (toliau – RF) prezidentinį diskursą ir emocijas susijusias su Vakarais.⁵⁶ A. P. Tsygankov laikotarpyje nuo 2008 m. kovo mėn. iki 2012 m. gruodžio mėn. Kremliuje skaitytose metiniuose pranešimuose, RF prezidentų kalbose dėmesį kreipia į kalbines išraiškas, kurios išduoda emocinius svyravimus, kurie neabejotinai susiję su pačios šalies savo nacionalinės garbės samprata ir prielaida, jog Rusija yra susaistyta ypatingais santykiais su Europa (taip pat ir apskritai su Vakarų pasauliu), kuriuose ją traktuoja, kaip reikšmingą *Kitą*. Darbe išskiriamos pagrindinės emocinės būsenos, kurios kinta atsižvelgiant į Vakarų poziciją Rusijos atžvilgiu, čia nurodoma, kad kiekvieną kartą, kai Rusijos garbė ir didingumas yra pripažįstamas Vakarų, Rusijos emociniame diskurse pastebima vilties emocija, o nusivylimo, baimės ir netgi pykčio emocijos fiksuojamos būtent tuo metu, kai Rusija nesulaukia Vakarų palaikymo, ar yra kritikuojama dėl savo veiksmų. Kitaip tariant, A. P. Tsygankov tiria Rusijos emocinį diskursą ir jo pokyčius, kurie tiesiogiai susisieja keičiantis santykiams su Vakarais. Donileen R. Loseke darbe „Examining Emotion as Discourse: Emotion Codes and Presidential Speeches Justifying War“, žvilgsnis krypsta į rugsėjo vienuoliktosios istoriją *sukurtą* JAV Prezidento George W Busho.⁵⁷ Autorius nagrinėja pirmas keturias prezidento pasakytas kalbas po 9/11 dienos įvykių, kurias transliavo nacionalinė televizija. Minėtose kalbose D. R. Loseke, kaip pats teigia, ieško *sumaniai* naudojamų emocinių kodų, kurie įkvepia ir skatina auditoriją jaustis atitinkamai. Kitaip tariant, darbe į emocijas žvelgiama, kaip į strateginį įrankį, kuriuo naudojantis buvo siekta įgalinti tam tikrą suvokimą apie įvykį, t. y. per atitinkamus emocinius kodus įtvirtintus diskurse buvo formuojama, kaip atitinkamai grupei dera jaustis tam tikru klausimu ir kokios emocijos yra tinkamos tame kontekste.

Kitokią analizės prieigą pristato Michelle Pace ir Ali Bilgic, kurie savo darbe nagrinėja emocijų vaidmenį ES užsienio politikoje.⁵⁸ Šiame darbe, žvilgsnis krypsta į institucinį lygmenį, arba kitaip tariant emocijų institucionalizavimo lygmenį, tai suprantant, kaip procesą, kuriame emocijos tampa tam tikros politinės institucijos kūrimo sudedamąja dalimi.⁵⁹ Mokslininkai M. Pace ir A. Bilgic pasirinkdami savo tyrimui fokus grupės metodą, kuris apima interviu su Palestinos, Izraelio ir ES institucijų atstovais, įtraukiant ir tuos ES valstybių narių atstovus, kurie tuo metu buvo konflikto zonos teritorijoje,

⁵⁶ Tsygankov, Andrei P. „The frustrating partnership: Honor, status, and emotions in Russia’s discourses of the West“, *Communist and Post-Communist Studies* (47.3-4) (2014). Prieiga internete: <<https://doi.org/10.1016/j.postcomstud.2014.09.004>>, (žiūrėta: 2019-06-10).

⁵⁷ Loseke, Donileen R., „Examining emotion as discourse: Emotion codes and presidential speeches justifying war“, *The Sociological Quarterly* (50.3) (2009). Prieiga internete: <<https://www.jstor.org/stable/40220142>>

⁵⁸ Pace, M, Bilgic A., „Trauma, emotions, and memory in world politics: The case of the European Union's foreign policy in the Middle East conflict“. *Political Psychology* (39.3) (2018). Prieiga internete: <<https://www.jstor.org/stable/45095188>>.

⁵⁹ Crawford, Neta C., „Institutionalizing passion in world politics: Fear and empathy.“ *International Theory* 6.3 (2014). Prieiga internete: <<https://doi.org/10.1017/S1752971914000256>>.

analizuojama tai, kaip praeities traumos ir su tuo siejamos emocijos formuoja ES tapatybę, veiksmus ir atstovavimą sprendžiant klausimus susijusius su Izraelio – Palestinos konfliktu. Autoriai pastebi, kad tokios emocijos, kaip gėda ir kaltė iš vienos pusės bei atitinkamai nepasitikėjimo, neteisybės ir aukos būsenos iš kitos, tampa svarbiais elementais ryšyje su *Kitu* bei vaidina esminį vaidmenį *Savęs* išreiškimo *Kitam* procese. Darbe pažymima, kad nagrinėjamu atveju ne emocijos atspindi institucijas, kaip struktūrą, bet pačios ES institucijos iš savęs tampa emocijų išraiškos ir taip lemia atitinkamą reprezentaciją. Šią prieigą tirti emocijas papildė ir Ozlem Terzi, kuri tiria ES plėtros procesą santykiyje su Vakarų Balkanų šalimis ir jame įtvirtintas emocines normas.⁶⁰ Autorė teigia, kad emocijos atlieka socialines įtraukimo ir atskirties funkcijas per atitinkamus institucinius ir diskursyvinius mechanizmus, todėl pasitelkiant kritinę diskurso analizę ieško ES plėtros dokumentuose įtvirtintų emocinių normų, darbe svarbus aspektas tampa ne tik emocijų raiška, tačiau atkreipiamas dėmesys ir į tai, ką pasirenkama ignoruoti, neįtraukiant į diskursą apskritai. Dar vienas tyrimas, kuris nagrinėja emocijų raišką instituciniame lygmenyje ir savo tematika susisieja su šiame darbe analizuojama migrantų krize yra Rosa M. Sanchez Salgado darbas, kuriame nagrinėjama Dublino Sistemos reforma ES užsienio politikos rėmuose.⁶¹ Čia siekiama atskleisti emocijų bei emocinės aplinkos svarbą sprendimų priėmimo procese bei specifiniame krizės įreminime, teigiant, jog emocijos yra neatskiriama šių procesų dalis, skatinanti ir palaikanti tam tikrus rezultatus bei specifinį problemos suvokimą.

Itin svarbūs emocijų tyrimų lauke yra ir E. Hutchison ir R. Bleiker darbai, kadangi mokslininkai buvo vieni pirmųjų, kviečiančių įtraukti emocijas į politikos mokslų bei tarptautinių santykių tyrimų lauką, suprantant jas, kaip kultūrinį ir socialinį fenomeną, be to vėliau plečiantis šiam tyrimų laukui akcentavo metodų ir metodologijos svarbą, siekiant neužsidaryti teorizavime apie emocijas, tačiau paskatinti jas iš *tikrųjų* tirti.⁶² Visgi, atskiro paminėjimo vertas E. Hutchison darbas „Affective Communities in World Politics: Collective Emotions After Trauma“.⁶³ Darbe mokslininkės dėmesys krypta į istorines traumas, traumines patirtis, kurios kuria, jungia ir suvienija grupes bei bendruomenes, o būtent emocijos tampa pagrindine šių procesų jungtimi. Be to, darbe pažymima specifinė traumos ir emocijų savybė – galimybė keisti egzistuojančias galios struktūras bei tapatybę, remiantis tam tikromis emocinėmis nuostatomis gali būti formuojami ir reformuojami ne tik socialiniai ryšiai, bendruomenės,

⁶⁰ Ozlem Terzi, „Norms of belonging: emotion discourse as a factor in determining future “Europeans““, *Global Affairs*, (7.2), (2021). Prieiga internete: < <https://doi.org/10.1080/23340460.2021.1927794> >.

⁶¹ Sanchez Salgado, Rosa M., „Emotions in the European Union's decision-making: the reform of the Dublin System in the context of the refugee crisis“, *Innovation: The European Journal of Social Science Research* (2021). Prieiga internete: < <https://doi.org/10.1080/13511610.2021.1968355> >.

⁶² Pavyzdžiui: Bleiker, Roland, Emma Hutchison, „Fear no more: Emotions and world politics“, (2008), Bleiker, R., Hutchison, E., „Methods and methodologies for the study of emotions in world politics“.

⁶³ Hutchison, Emma. „Affective communities in world politics“, *Cambridge University Press* (2016). P. 82.

tačiau ir politiniai sprendimai ir elgesys, kuriuos jie įgalina. Suvokiant kokios emocijos konkrečioje visuomenėje cirkuliuoja, kokia jų kilmė ir kaip jos yra palaikomos (arba neigiamos) gali padėti suprasti atitinkamą politinį elgesį bei tai, kaip konkrečios bendruomenės tampa prisirišusios prie atitinkamų politinių veikimo principų.

Iš apžvelgtų tyrimų matyti, kad vieningos prieigos tirti bei užčiuopti emocijas politikoje nėra, skiriasi ir analizės lygis. Neretai emocijų analizė itin priklauso nuo tyrėjo pasirinktos strategijos bei lygmens iš kurio bus žvelgiama į emocijas, tam pritaria ir K. Lynggaard, kuris pateikia gana įtikinantį ir apjungiantį emocijų tyrimų lauko skirtumų apibendrinimą, teigiant jog, literatūra nagrinėjanti emocijų vaidmenį politikoje dažniausiai yra lydima serijos skirtumų tarp:

- Individualių/kolektyvinių emocijų. Šioje perskyroje pagrindinis keliamas klausimas, kam konkrečiuose tyrimuose yra priskiriamos emocijos, kai vienu ekstremumo tašku tampa individas, šiose tyrimuose pabrėžiant individo asmenybės svarbą, individualias nuostatas bei pažiūras, tokio požiūrio dažniausiai laikomasi asmenų emocinių nuostatų, diplomatijos, politinio elito tarpusavio santykių tyrimuose. Tuo tarpu kitoje pusėje atsiduria tyrimai, priskiriantys emocijas struktūrai suteikiant emocijoms pagrindinę vietą. Visgi aktualiausi tampa tyrimai, kurie atsiduria erdvėje tarp šių ekstremumų, kadangi juose emocijos suvokiamos, kaip esančios diskurse, kolektyviniuose naratyvuose, institucijose, įsišaknijusios organizacijose bei politiniame elite.⁶⁴
- Racionalių aiškinimų/emocijų. Šioje perskyroje pagrindinis keliamas klausimas: kiek pagrįstos yra emocijos? Iš esmės tokia racionalumo vs. emocijų dichotomija yra tarsi šešėlis, kuris lydi ne tik emocijų tyrimų lauką nuo pat jo atsiradimo, bet politikos mokslus apskritai. Taigi, tyrimai, kurie atmeta emocijų svarbą kognityviniuose procesuose bei nepripažįsta šio analitinio koncepto, kaip svarbaus politinei analizei atsiduria viename skales krašte, tuo tarpu kitame skalės krašte galime rasti tyrimus, kuriuose pagrindinis vaidmuo suteikiamas būtent emocijoms, suprantant jas, kaip neatskiriama įvairių politinių ir socialinių procesų dalimi. Vidurio keliu tampa tyrimai, nuosekliai nagrinėjantys emocijas ir racionalius aiškinimus, jas suprantant kaip tolygias kategorijas, kurios gali papildyti viena kitą.⁶⁵
- Nesąmoningų (nevalingų)/strategiškai konstruojamų emocijų. Ši skirtis paremta klausimu kada emocijos yra politinis resursas? Perskyros pirmame ekstremumo taške atsiduria tie tyrimai, kurie emocijas aiškina, kaip integruotą politinių procesų dalį, bet iš esmės nekontroliuojamą dimensiją,

⁶⁴ Lynggaard, Kennet., „Methodological challenges in the study of emotions in politics and how to deal with them“, *Political Psychology*, (40.6) (2019). Prieiga internete: < <https://doi.org/10.1111/pops.12636> > (žiūrėta: 2021-01-31), P. 1206-1207,

⁶⁵ Ten pat, P. 1209.

kurios negalima panaudoti strategiškai siekiant politinių tikslų ar formuojant atitinkamus naratyvus, tuo tarpu kitas ekstremumo taškas pasižymi emocijų, kaip strateginio resurso suvokimu, kuris leidžia emocijas naudoti strategiškai siekiant politinių tikslų. Iš esmės, tokia perspektyva įrėmina emocijas, kaip resursą, kuris generuoja palaikymą ar pasipriešinimą tam tikroms idėjoms. Viduryje šių skirčių atsiduria tyrimai, kurie derina šiuos požiūrius, suvokiant, kad emocijos gali apimti abi dimensijas, t. y., tiek kilti natūraliai, tiek būti kontroliuojamos, turint galvoje tai, kad nors emocijos kyla natūraliai (pvz. dėl tam tikrų trauminių patirčių), tačiau turėdamos politinį efektą gali būti nukreipiamos ar pasitelkiamos politinių tikslų siekimui bei atitinkamų naratyvų kūrimui.

Nors išvardintų skirčių ekstremumo taškai iš pirmo žvilgsnio atrodo, kaip viena kitą paneigiantys, tačiau K. Lynggaard pažymi, jog išeitis gali būti pasiūlytos priegios tarp šių taškų, derinant skirtingas strategijas bei neužsidarant griežtuose dichotomijų rėmuose, tokiu būdu praplečiant galimą emocijų politikoje analizę. Taip pat, autoriaus pasiūlytos emocijų politikoje tyrimų struktūros gairės atsispindi ir aukščiau apžvelgtus tyrimus, leidžiančius suprasti šių tyrimų atspirties taškus, taigi jos be kita ko gali padėti ir šiame darbe atliekamo tyrimo sustruktūravimui bei pagrindinių taškų apsibrėžimui, todėl toliau darbe pristatys empirinį atvejį, bus siekiama surasti jo vietą bendrame tyrimų lauke apskritai, susiejant jį su teorinėje dalyje pateiktomis idėjomis.

2. ATVEJO KONTEKSTUALIZAVIMAS IR METODOLOGIJA

2.1. VOKIETIJA 2015 M. MIGRANTŲ KRIZĖS KONTEKSTE

Prieglobsčio prašytojų (angl. asylum seekers) Europoje skaičiaus didėjimas jau kuri laiką buvo pastebimas, įtakos tam turėjo nemažai veiksnių, pavyzdžiui 2010 m. prasidėjęs Arabų pavasaris bei jį lydėję pilietiniai neramumai, tarp kurių ir 2011 m. prasidėjęs pilietinis karas Sirijoje, neramumai Irake, besitęsiantis smurtas bei nestabilumas Afganistane, taip pat ir kiti konfliktai Viduriniuosiuose rytuose bei Šiaurės Afrikoje.⁶⁶ Jau 2013 m. buvo fiksuota, jog pabėgėlių iš Sirijos skaičius pasiekė 1 mln., iš kurių nemaža dalis pasiekė ir Europą, visgi verta paminėti, kad asmenų, siekiančių gauti prieglobstį žemyne, skaičius nors ir augo, tačiau minėtas augimas buvo gana nereguliarus iki 2015 m., būtent 2015 m. į Europą atvyko daugiau nei 1.25 mln. asmenų, kurie buvo pirmą kartą registruoti, kaip prieglobsčio prašytojai.⁶⁷

⁶⁶UNHCR, „Global Trends 2014“. Prieiga internete: <https://www.unhcr.org/556725e69.html#_ga=1.49618662.1518185231.1434725738>.

⁶⁷ Eurostat, „Asylum in the EU Member States Record number of over 1.2 million first time asylum seekers registered in 2015 Syrians, Afghans and Iraqis“. Prieiga internete: <https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Asylum_statistics> (žiūrėta 2021-03-24).

Toks asmenų bėgančių nuo karo, smurto ir kitų nelaimių srautų išaugimas bei vėliau sekusi krizė paženklino 2015 – tuosius, kaip Europos migrantų bei pabėgėlių krizės metais.⁶⁸ Reaguojant į situaciją, kaip atsaką, nemažai Europos valstybių pasirinko sienų kontrolės stiprinimą, o pavyzdžiui Vengrija reagavo dar griežčiau, šalis 2015 m. liepą paskelbė apie planuojamas sienos su Serbija statybas, taip siekiant sumažinti migrantų srautus.⁶⁹ Konsensuso sprendžiant situaciją trūko ir tarptautiniu mastu, dar 2015 m. pavasarį, ES valstybėms nesusitariant dėl krizės sprendimo mechanizmų, padėtis prie išorinių ES sienų darėsi vis sudėtingesnė, vis daugiau tragedijomis pažymėtų bandymų patekti į ES skaičius augo, kartu atskleidžiant ir Europos valstybių, ES šalių narių neveiksmumą ir pavėluotą reakciją.⁷⁰

Išskirtinis migrantų krizės įvykių akistatoje tapo Vokietijos vaidmuo, šalis, remiantis statistika, 2015-2016 m. laikotarpyje priėmė daugiau nei vieną milijoną prieglobsčio prašytojų.⁷¹ Ne ką mažiau išskirtinis tapo ir kanclerės Angela Merkel vaidmuo, kuri 2015 m. Times buvo paskelbta metų žmogumi, už savo indėlį ir vaidmenį migrantų krizės sprendime.⁷² Būtent A. Merkel buvo viena pirmųjų lyderių, skatinusių veikti greičiau, taip pat aktyviai dirbusių ES, siekiant susitarimų dėl kvotų, kuriomis remiantis šalys narės įsipareigoję priimti pabėgėlius, tačiau darbe itin svarbiu aspektu tampa emocijos, kurių netrūko kanclerės kalbose, skatinusiose veikti greičiau nei gelbstint bankus, parodyti solidarumą ir *žmogišką veidą*.⁷³ Pati kanclerė viešojoje erdvėje neretai vaizduojama, kaip itin racionali, biurokratinių taisyklių besilaikanti politikė, nepasižyminti tiesioginiu emocijų reiškimu, o kadencijos pabaigoje Liuksemburgo ministras pirmininkas Xavier Bettel, apibendrinamas kanclerės vadovavimo metus, ją pavadino *kompromisų mašina* (angl. compromise machine), taip tam tikra prasme išryškindamas pirmiau minėtus bruožus.⁷⁴ Dėl išskirtinio šaltumo kanclerė buvo sukritikuota dar migrantų krizės pradžioje, kai vienoje iš diskusijų su

⁶⁸ United Nations High Commissioner for Refugees, „2015: the year of Europe refugee crisis“. Prieiga internete: <<http://tracks.unhcr.org/2015/12/2015-the-year-of-europesrefugee-crisis/>>, (žiūrėta: 2021-11-12).

⁶⁹ Ayoub, Maysa Abbas „Understanding Germany’s response to the 2015 refugee crisis“, Review of Economics and Political Science, (2019). Prieiga internete: < <https://doi.org/10.1108/REPS-03-2019-0024>>. P. 14

⁷⁰ 2015 m. buvo pažymėti itin daug įvykių, kurių metu žuvo į Europą bandantys patekti pabėgėliai. Pavyzdžiui, 2015 m. balandį prie Italijos krantų, įvykus laivo nelaimėi, nuskendo apie 800 žmonių, bandžiusių patekti į Europą, o tų pačių metų rugpjūčio mėn. Austrijoje, sunkvežimyje, rasta apie 70 uždususių migrantų, visgi vienas iš labiausiai sukrėtusių įvykių ir galima sakyti atkreipusių pasaulio dėmesį bei paskatinusių imtis krizės sprendimo iš esmės, buvo tų pačių metų rugpjūtį, pasaulį apskriejęs vaizdas: į Turkijos krantus išnešto negyvo, trimečio siro berniuko, Alan Kurdi, kūnas. Jacob Sohlberg, Peter Esaiasson, Johan Martinsson, „The changing political impact of compassion-evoking pictures: the case of the drowned toddler Alan Kurdi“, *Journal of Ethnic and Migration Studies*, (45.10 (2019)). Prieiga internete: < <https://doi.org/10.1080/1369183X.2018.1538773>>.

⁷¹ Eurostat, „Asylum applicants by type of applicant, citizenship, age and sex - annual aggregated data“. Prieiga internete <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_asyappctza&lang=en>.

⁷² Karl Vick, Simon Shuster, „Chancellor of the Free World“, Time (2015). Prieiga internete: <https://time.com/time-person-of-the-year-2015-angela-merkel/>

⁷³ Angela Merkel on refugee policy, „Flexibility is called for now“, 2015-08-31. Prieiga internete: <<https://www.bundeskanzler.de/bk-en/news/-flexibility-is-called-for-now--435220>>.

⁷⁴ DW, Angela Merkel receives fond farewell at final EU summit, 2021-10-22. Prieiga internete: <<https://www.dw.com/en/angela-merkel-receives-fond-farewell-at-final-eu-summit/a-59589576>>.

jaunimu, į A. Merkel sklandžia vokiečių kalba kreipėsi palestinetė, šeštos klasės mokinė Reem Sahwil, kuri prieš ketverius metus atvyko į Vokietiją iš pabėgėlių stovyklos įsikūrusios Lebanone, mergaitė besikreipdama į kanclerę papasakojo apie galimą jos šeimos deportaciją iš Vokietijos bei kitus pabėgėliams kylančius sunkumus, susijusius su neaiškiu statusu šalyje ir neužtikrintumu dėl ateities, į ką A. Merkel atsakė, jog politika kartais yra itin sunki, ir ne visi norintys atvykti į Vokietiją, gali šalyje pasilikti, po šių žodžių R. Sahwil pravirko.⁷⁵ Nepaisant to, kiek daugiau nei po mėnesio, rugpjūčio 25 d., A. Merkel paskelbė, jog Vokietija suspenduoja Dublino Reglamentą, tokiu būdu suteikdama galimybę į šalį atvykti ir pateikti prieglobsčio prašymus asmenims, kurie jų nepateikė pirmoje ES šalyje į kurią pateko, dar po keleto dienų – 2015 m. rugpjūčio 31 d., surengtoje vasaros spaudos konferencijoje A. Merkel, pirmą kartą migrantų krizės kontekste pavartojo frazę „We can do this“ (vok. *Wir schaffen das!*). Šioje kalboje kanclerė ne tik paskelbė, jog palieka Vokietijos sienas atviras, tačiau siekė ir įkvėpti visuomenę, tvirtai kartodama „We can do this“ (vok. *Wir schaffen das!*), A. Merkel akcentavo šalies lankstumą ir ypatingą gebėjimą veikti sunkiais laikais, būtinybę solidarizuotis, akcentavo, jog „prieglobstis neturi viršutinių ribų“, savo kalboje kanclerė skatino žmogiškąjį solidarumą ir didžiavosi brandžia Vokietijos pilietine visuomene, gyrė ją už parodytą svetingumą bei pastangas pagelbėti priimant pabėgėlius, akcentavo būtinybę veikti greitai nepaisant materialios to kainos.⁷⁶ Ši kanclerės A. Merkel kalba turėjo stiprų poveikį tiek Vokietijoje, tiek už jos ribų, o minėta frazė, vėliau tapo dažnai naudojamu A. Merkel šūkiu, kuris žvelgiant iš dabarties perspektyvos, tapo įprasminančiu atitinkamą politinį etapą. Įdomu yra tai, jog pati A. Merkel yra teigusi, jog netiki valdymu per kalbas: „Idėja, kad asmuo gali taip stipriai paliesti kitą asmenį žodžiais, kad jis pakeistų savo nuomonę niekada netikėjau, tačiau tai graži idėja“.⁷⁷ Visgi, darbe daroma prielaida, kad A. Merkel kalbos migrantų krizės akivaizdoje buvo pripildytos emocijų, emocinio potencialo, kurio pagrindu galėjo kurtis atitinkama emocinė aplinka kartu įtvirtindama ir vyraujančias kolektyvines emocijas, tam tikrą kolektyvinę emocinę būklę, kuri formavo visuomenės supratimą apie migrantų krizę apskritai.

Taigi, po A. Merkel pranešimų dėl Dublino Reglamento stabdymo ir aktyvaus Vokietijos išitraukimo į pabėgėlių klausimų sprendimą tiek nacionaliniu, tiek ES lygmeniu, neišvengiamai kito ir Vokietijos politikos darbotvarkė. Vokietijos svetingumo politika (kultūra) (angl. *Welcoming culture*), kuri praeityje

⁷⁵ BBC news, „Angela Merkel criticised over crying refugee“, 2015-07-17. Prieiga internete: <https://www.youtube.com/watch?v=9qaxoX9MF0M&ab_channel=BBCNews>.

⁷⁶ Mushaben, Joyce Marie, „Wir schaffen das! Angela Merkel and the European refugee crisis“, *German Politics* (26.4) (2017). Prieiga internete: <<https://doi.org/10.1080/09644008.2017.1366988>>. P. 527

⁷⁷ The Guardian: Philip Oltermann, Kate Connolly, „16 years in 16 words: the sayings that sum up Merkel’s Germany“, 2021-09-21. Prieiga internete: <<https://www.theguardian.com/world/2021/sep/22/16-years-in-16-words-the-sayings-that-sum-up-merkels-germany>>.

visų pirma buvo asocijuojama su šalies darbo rinkos reforma, skirta aukštos kvalifikacijos migrantams, buvo nukreipta į naujų integracijos modelių kūrimą, tobulinimą skirtą į šalį tuo metu atvykusiems pabėgėliams, šį konceptą neišvengiamai papildė ir išskirtinė Vokietijos pilietinės visuomenės reakcija. Tūkstančiai vokiečių prisidėjo prie savanorystės asociacijų ar kitų spontaniškų iniciatyvų, besistengdami palaikyti atvykstančius į šalį pabėgėlius, siekdami prisidėti prie greitesnio bei efektyvesnio asmenų priėmimo ir kitų susijusių procesų užtikrinimo.⁷⁸ Reikšminga dalis visuomenės itin aktyviai prisidėjo prie to, kad atvykstantys pabėgėliai jaustųsi priimti, saugūs ir laukiami, turint galvoje, jog su sveikinimo plakatais ir žaislais migrantų vaikams buvo gausiai vykstama į traukinių stotis, laukiama atvyksiančių migrantų, taip pat dalis žmonių migrantams pasiūlė ne tik vertėjų paslaugas, drabužius, pagalbą tvarkantis dokumentus ar pagalbą mokantis vokiečių kalbos, tačiau atvėrė savo pačių namus priimdami pabėgėlių šeimas, dar daugiau pasitaikė ir atvejų, kai patys Vokiečiai, reaguodami į sumaištį ir Vengrijos pareigūnų elgesį su pabėgėliais, nuosavais automobiliais vyko į Vengriją tam, kad galėtų pasiimti pabėgėlių šeimas.⁷⁹ Tų dienų atmosfera buvo paženklinta susijaudinimo ir entuziazmo bei buvo lyginama su atmosfera 2006 m., kai Vokietija rengė Pasaulio futbolo čempionatą, tuo metu, tam tikra prasme buvo iš naujo apibrėžta vokiečių tapatybė, besiremianti kosmopolitizmo ir svetingumo vertybėmis, o patys vokiečiai imti vadinti „pasaulio čempionais suteikiant pagalbą“.⁸⁰

Žinoma, verta paminėti ir tai, kad pabėgėlių krizės metu Vokietijoje nebuvo išvengta ir ksenofobinių išpuolių, ar populistinių partijų iškilimo ir palaikymo joms augimo (pavyzdžiui, dešiniojo sparno partija Alternatyva Vokietijai (AfD) po 2017 m. vykusių rinkimų pirmą kartą pateko į Vokietijos parlamentą) ar kritikos vyriausybės atžvilgiu sprendžiant migrantų krizę, visgi išskirtinis Vokietijos vaidmuo sprendžiant migrantų krizę bei priimant juos į šalį, Vokietijos pilietinės visuomenės veikimas yra nenuneigiamas, beprecedentis bei itin ryškus.

Vokietijos pilietinės visuomenės aktyvumas bei įsitraukimas pabėgėlių krizės kontekste neretai tampa mokslininkų analizuojamu klausimu, verta pažymėti, kad tarp analizės objektų neretai atsiranda ir emocijų aspektas, pavyzdžiui Serhat Karakayali savo darbe „*Feeling the Scope of Solidarity: The Role of Emotions for Volunteers Supporting Refugees in Germany*“ analizuoja savanorių judėjimą Vokietijoje ir emocijų reiškiamą pačių savanorių gretose, jų valdymą bei reikšmę pačios bendruomenės bei kaimynystės, kurioje

⁷⁸ Funk, Nanette, „A spectre in Germany: refugees, a ‘welcome culture’ and an ‘integration politics“, *Journal of Global Ethics* (12.3) (2016). Prieiga internete: <<https://doi.org/10.1080/17449626.2016.1252785>>.

⁷⁹ Karakayali, Serhat, „Feeling the scope of solidarity: The role of emotions for volunteers supporting refugees in Germany“, *Social Inclusion* 5.3 (7.16) (2017). Prieiga internete: <<https://doi.org/10.17645/si.v5i3.1008>>.

⁸⁰ Herrmann, Therese, „Crisis and Willkommenskultur: Civil society volunteering for refugees in Germany“, kn. *Europe and the Refugee Response* (2020). P. 201.

jie gyvena, konstravime.⁸¹ Jochen Kleres savo darbe *“Emotions in the Crisis: Mobilizing for Refugees in Germany and Sweden”* atlikdamas Vokietijos ir Švedijos lyginamąją analizę migrantų krizės kontekste, taip pat siekia atskleisti svetingumo iniciatyvas bei organizacijas palaikiusiais emocijas bei kitus aspektus, kurie sudarė sąlygas tokio didelio masto socialiniams judėjimams skirtiems palaikyti atvykstantiems pabėgėliams.⁸² Tačiau šie tyrimai mažai atskleidžia tai, koku būdu atitinkamos emocijos buvo skatinamos, įtvirtintos ir palaikomos diskurse, kadangi daugiausiai orientuojasi tik į pačių organizacijų narių, dalyvių ar kūrėjų emocijas, mažai įtraukiant pavyzdžiui politinį elitą, kuris neretai turi didžiausią įtaką ir galią platesnio diskurso formavimui. Itin svarbų bei kitokį analizės kampą migrantų krizės kontekste atskleidžiantis yra ir S. Koschut darbas *„Can the bereaved speak? Emotional governance and the contested meanings of grief after the Berlin terror attack“*⁸³, šiame darbe nagrinėjant visuomenės nuotaikas po teroristinio išpuolio Berlyne, emocijų politikoje prieiga papildoma teigiant, jog tam tikrais atvejais diskurse įtvirtintos emocinės normos, nurodančios tinkamas emocijų išraiškas, gali būti ginčijamos ir visuomenė gali priešintis tam tikros problemos rėminimui.

Taigi, galime teigti, kad emocijų tyrimų lauke migrantų krizė nėra naujas ar nenagrinėtas reiškinys, visgi išskirtinis A. Merkel vaidmuo šios krizės kontekste rodo, jog tema verta tolesnio nagrinėjimo, prisiminus teorinėje dalyje pristatytą kolektyvinę emocijų dėmenį ir ryšį su diskursu bei galia, galimas implikacijas politiniams, socialiniams procesams, temą galima papildyti naujomis išvalgomis apie emocinės aplinkos kūrimą, siekiant formuoti atitinkamą visuomenės suvokimą apie krizę, tokios išvalgos būtų naudingos turint omenyje ir 2021 m. įvykius, susijusius su galima nauja migrantų banga. Todėl toliau darbe reikėtų, detaliai iširti kokios emocijos vyravo Vokietijoje migrantų krizės kontekste ir koku būdu jos buvo įtvirtintos diskurse, nagrinėjant ne atskirus įvykius, o pagrindinį krizės laikotarpį. Siekiant apsibrėžti darbe atliekamo tyrimo vietą, bendrame emocijų politikoje tyrimų lauke, verta prisiminti ir darbo teorinėje dalyje pristatytas K. Lynggaard skirtis, lydinčias šiuos tyrimus. Šiame darbe daroma prielaida, kad pirmojoje skiltyje darbe atliekamas tyrimas orientuojasi arčiau struktūros pozicijos, kadangi daroma prielaida jog A. Merkel kalbose vyravusios emocijos įgavo kolektyvinę dėmenį, antroji skiltis, kuri remiasi racionalumo ir emocijų perskyra, darbą orientuoja arčiau emocijų taško, kadangi darbe laikoma, jog emocijos nebuvo eliminuotos ar kitaip pašalintos iš diskurso, atvirkščiai tam tikros emocinės normos tapo svarbiu diskurso elementu. Trečiojoje skirtyje, darbe atliekamas tyrimas galėtų būti priskirtas vidurio

⁸¹ Ten pat.

⁸² Kleres, Jochen, „Emotions in the crisis: Mobilising for refugees in Germany and Sweden“, Kn. *“Solidarity Mobilizations in the ‘Refugee Crisis’”*. Palgrave Macmillan, Cham, (2018). Prieiga internete: < doi:[10.1007/978-3-319-71752-4_8](https://doi.org/10.1007/978-3-319-71752-4_8)>. P. 209-241.

⁸³ Koschut, Simon, „Can the bereaved speak? Emotional governance and the contested meanings of grief after the Berlin terror attack“, *Journal of International Political Theory* (15.2) (2019). Prieiga internete: < <https://doi.org/10.1177/1755088218824349> >. P. 148-166.

taškui, kadangi darbe nenutolstama nuo emocijų, kaip natūraliai kylančių, tačiau pritariama ir teiginiui, jog jos galėjo būti strategiškai panaudotos, siekiant suformuoti atitinkamą visuomenės požiūrį į pabėgėlių krizę.

2.2. METODOLOGINĖ PRIEIGA

Neretai emocijų politikoje tyrimų lauke specifinio metodo pasirinkimas vis dar priklauso nuo tyrėjo, o ne nuo konkretaus emocijų konceptualizavimo, ši metodologinio aiškumo stoka gali padėti paaiškinti, kodėl emocijos ilgą laiką buvo nenagrinėjamos, nors jų vaidmuo įvairiuose politiniuose procesuose buvo pripažįstama. Remiantis R. Bleiker ir E. Hutchison, tradiciniai socialinių tyrimų metodai ne visada yra pakankami norint tirti, kaip emocijos veikia politikoje, tačiau išeities tašku gali būti ne naujųjų įrankių paieška, bet tradicinių metodų pritaikymas, paverčiant juos *jautresniais* emocijoms. Tam iš esmės pritaria ir Simon Koschut, savo darbe „Speaking from the heart: Emotion Discourse Analysis in International Relations“ pateikdamas būtent tokį tyrimo modelį, autorius pasiūlo papildomą diskurso analizės požiūrio kampa, pritaikydamas šį tyrimo metodą emocijų politikoje analizei. S. Koschut teigimu, diskursas turi afektyvų turinį ir efektą, jis talpina tai, kaip veikėjai kalba apie emocijas ir kaip naudoja emocines kategorijas, kai kalba apie konkrečius subjektus, įvykius ar socialinius ryšius. Toks diskursas gali būti panaudotas ir strategiškai, siekiant konstruoti tam tikrą socialinę hierarchiją, anot autoriaus emocijos turi būti suvoktos, kaip socialiniai konstruktų reprezentacijos, glaudžiai besisiejantios su identitetu ir galia.⁸⁴

Emocijų išraiškos neabejotinai atspindi ir padeda atskleisti ryšį tarp diskursyviai konstruojamų identitetų ir galios santykių, todėl vienas iš kelių, norint suprasti socialines emocijų reikšmes, yra tirti diskursą, per kurį jos yra konstruojamos.⁸⁵ S. Koschut pasiūlo empirinę emocijų diskurso analizės schemą, kuri susideda iš trijų pagrindinių žingsnių, kurie ne tik gali padėti užčiuopti ir pasiekti emocijas įtvirtintas diskurse, tačiau leidžia išsiaiškinti, kas už to slypi, kokie kalbėtojo motyvai, formuojamas požiūris ir kokį auditorijos atsaką siekiama skatinti.⁸⁶ Tai reiškia, kad siūloma tyrimo schema gali padėti peržengti *emocijos svarbu* (angl. *emotions matter*) požiūrį bei taip prisidėti pateikiant konkrečius atsakymus, kaip ir kodėl yra svarbu įtraukti emocijas, kaip analitinę kategoriją į šio lauko tyrimus, tokia tyrimo strategija gali padėti atsakyti į klausimus kokį tiksliai vaidmenį vaidina emocijos sudėtinguose socialiniuose bei

⁸⁴ Simon Koschut, „Speaking from the Heart: Emotion Discourse Analysis in International Relations.“ Kn. Maeva Vlement, Eric Sangar (sud.), „Researching Emotions in International Relations: Methodological Perspectives on Emotional Turn“ Springer International Publishing, (2018). Prieiga internete: < https://doi.org/10.1007/978-3-319-65575-8_12 > P. 278.

⁸⁵ Ten pat, P. 284

⁸⁶ Ten pat, P. 278

politiniuose procesuose. Taigi, S. Koschut siūlomoje emocijų diskurso analizėje yra trys pagrindiniai etapai:⁸⁷

- Iš kurių pirmasis, yra: **Tinkamų tekstų atranka**, vadinasi šio kriterijaus esmė yra tinkamos analizei medžiagos atranka, S. Koschut nurodo, kad itin svarbu atkreipti dėmesį, jog skirtingi tekstų tipai ar netgi žanrai, gali savyje talpinti ir atskleisti įvairesnes emocijas ir jų reikšimosi būdus. Šis etapas yra tarytum empirinės analizės pagrindo paruošimas.
- Antrasis etapas, yra: **Žodinių emocijų išraiškos paieškos ir jų susistemimas (tekstų emocinio potencialo paieška)**. Etapas yra skirtas tinkamos analizei įrankių dėžės konstravimui, kadangi norint tirti emocijų diskursą reikalinga atitinkama tyrimo strategija ir priemonės, leidžiančios atsekti emocijų išraiškas per tekstų emocinį potencialą. Šiame etape išryškėja du pagrindiniai lygmenys, visų pirma dėmesio fokusavimas į atitinkamus žodžius ir kitus lingvistinius konceptus, visų antra reikalinga interpretuoti jų prasmes ir vartojimo apimtį konkrečiame diskurse. Derinant šias dvi dimensijas, anot S. Koschut, galima identifikuoti ir aiškiai pasakyti, kokios emocinės prasmės yra susijusios su atitinkamais tekstiniais elementais ir struktūromis.
- Trečiasis etapas yra: **Politinių efektų interpretavimas ir kontekstualizavimas (emocionalizuojantys tekstų efektai)**. Šis, paskutinysis, etapas anot S. Koschut yra pats svarbiausias, jame galiausiai bandoma atsakyti į klausimą, kas iš to? Etapo esmė tampa atskleisti emocionalizuojančius tekstų efektus bei paaiškinti, ką teksto emocinis potencialas iš esmės padeda suprasti.⁸⁸ Paprasčiau tariant, su emocijomis susijusių žodžių, frazių ir kitų kalbos įrankių surinkimas nėra pakankamas, kadangi tai savaime nepadeda atsakyti į keliamus klausimus, svarbiausiu žingsniu tampa šių žodžių svorio ir reikšmės bendrame kontekste atskleidimas. Anot S. Koschut, tyrėjai norėdami atsekti emocijų normų pėdsakus konkrečioje emocinėje bendruomenėje, gali tai daryti dviem būdais, iš kurių pirmasis, nustatyti tam tikros emocijos dažnį pasitelkiant kiekybinius metodus arba įprastą žodžių skaičiavimą, o antrasis būdas – kokybinės analizės atlikimas interpretuojant tam tikrus su emocijomis susijusius žodžius, frazes arba netgi jų trūkumą, kaip kultūrinės sistemos dalį.⁸⁹ Taip pat naudingas galėtų būti ir šių dviejų būdų derinimas.

Svarbu užfiksuoti, kad pasirinkta tyrimo strategija orientuojasi daugiau ne į pavienius simbolius ar žodžius, šios analitinės strategijos pagrindiniu vienetu tampa emocinės išraiškos.

⁸⁷ Ten pat, p. 280

⁸⁸ Koschut, Simon „Speaking from the Heart: Emotion Discourse Analysis in International Relations“. P. 284.

⁸⁹ Koschut, Simon, „Appropriately upset? A methodological framework for tracing the emotion norms of the transatlantic security community“, *Politics and Governance* (6) (2018). Prieiga internete: < <https://doi.org/10.17645/pag.v6i4.1501> > P. 127

Taigi, migrantų krizės kontekste, kaip aptarta anksčiau išskirtinis buvo A. Merkel ir Vokietijos vaidmuo, kanclerės kalbose naudotos frazės bei išsireiškimai tapo ikoniškais šūkiiais, kartais žymintys visą krizės laikotarpį, todėl prisimenant teorinėje dalyje pristatytą emocijų, kaip socialinio, kultūrinio ir kolektyvinio fenomeno sampratą, darbe daroma prielaida, jog pabėgėlių krizės metu A. Merkel reiškiamos emocijos tapo svarbios platesniu, kolektyviniu, lygmeniu, kuris buvo įtvirtintas diskurse ir tokiu būdu galėjo formuoti visuomenės suvokimą apskritai, taigi toliau darbe naudojantis S. Koschut pasiūlytu emocijų diskurso analizės modeliu bus siekiama atskleisti A. Merkel kalbose ir kitoje komunikacijoje glūdintį emocinį dėmenį, kitaip tariant, siekiama suprasti šių kalbų emocinį potencialą bei emocionalizuojančius efektus besireiškusius 2015 m. migrantų krizės kontekste. Tad toliau žingsnis po žingsnio, bus atliekama aukščiau aprašyta emocijų diskurso analizė, pradedant pirmuoju etapu t. y. aktualių tekstų atranka, antrajame etape šiuose tekstuose bus ieškoma emocinio potencialo, konstruojama įrankių dėžė, leidžianti pasiekti pirmiau aptartus antrojo etapo tikslus ir galiausiai, trečiojoje analizės dalyje, bus atliekamas duomenų interpretavimas bei kontekstualizavimas.

3. EMPIRINIO ATVEJO DUOMENŲ ANALIZĖ

3.1. PIRMASIS EMOCIJŲ DISKURSO ANALIZĖS ETAPAS: TINKAMŲ TEKSTŲ ATRANKA

Remiantis S. Koschut pasiūlytu emocijų diskurso analizės modeliu, pirmasis etapas turėtų būti skiriamas darbe nagrinėjamo atvejo, emocijų diskurso analizei reikšmingų tekstų atranka. Kaip nurodo autorius, šiame etape itin svarbu atkreipti dėmesį į keletą reikšmingų detalių:

- Reikalinga dėmesį skirti tekstams, kuriuose emocijos yra tiek tiesiogiai išreiškiamos, tiek numanomoms.
- Tekstų atranka turėtų apimti įvairius šaltinius. Pažymėta, kad į analizei reikšmingus tekstus verta įtraukti oficialius pareiškimus (kalbas, spaudos pranešimus), žiniasklaidos tekstus (straipsnius, interviu) ir pan., šie tekstai turi būti nuoseklūs pagal pasirinktą laikotarpį. Kuo formalesnis ir oficialesnis teksto pobūdis, tuo didesnė tikimybė, kad emocinis apeliavimas bus netiesioginis, labiau apipintas. Visgi, kaip pažymi S. Koschut, nereikėtų vengti šių tekstų analizės, iš anksto preziumuojant, kad tekstuose apskritai nėra emocinių prasmų, priešingai tokiuose tekstuose emocinės prasmės paprastai yra tiesiog paslėptos už formalaus ar teisinio stiliaus, jie nėra laisvi nuo emocijų, greičiau susipynę su emocinėmis normomis, taisyklėmis ir lūkesčiais. Pažymėtina,

kad su tarptautine politika siejamais tekstais gali būti atvirkščiai, jie gali būti labiau tiesiogiai emociškai užrauti.

- Svarbu atkreipti dėmesį ir į kritiniais momentais pasakytas kalbas, kurios analizei gali būti aktualios dėl labiau išreikštų, atviresnių, ryškiau matomų emocijų. S. Koschut taip pat pažymi, kad kriziniais periodais gali būti ryškiau pastebima ir tai, kaip keičiasi įtvirtinti emociniai prisirišimai ir prasmės.⁹⁰

Remiantis S. Koschut pateiktas pirmojo emocijų analizės modelio etapo gairėmis bei teorinėje dalyje pristatytais emocijų teorijos atspirties taškais, darbo kontekste bus analizuojami A. Merkel kreipimaisi, oficialūs spaudos pranešimai, spaudos konferencijų medžiaga, interviu, komentarai duoti žiniasklaidoje bei įvairios sveikinimų kalbos. Svarbu pabrėžti, kad darbe atliekamos emocijų diskurso analizės žvilgsnis krypta tik į Vokietijos kanclerės kalbas, jos spaudos pranešimus, komentarus ir kitus pirmiau minėtus šaltinius, būtent juose bus siekiama užčiuopti jos kalbose glūdintį emocinį potencialą ir per tai kuriamą emocinę aplinką, specifinį emocinį diskursą. Darbe nėra įtraukiami kitų politikų (pozicijoje ar opozicijoje buvusių) pasisakymai, komentarai, taip pat nėra analizuojami žiniasklaidoje pateikti straipsniai, kurie apimtų situacijos analizę, ar kitą susijusią informaciją. Žiniasklaidoje esanti informacija aktuali tik ta apimtimi, kuria nurodyta pirmiau – pateikiant kanclerės pranešimus, interviu ar kitas tiesiogines žinutes, neapimant (žiniasklaidos priemonėje) pateikto vertinimo, komentaro, nuomonės ar pan., beveik visi tekstai yra surinkti iš oficialių Vokietijos Vyriausybės⁹¹ ir Vokietijos Kanclerio⁹² puslapių, pateikiančių informaciją anglų kalba.

Laikotarpis, kuris aktualus analizei bei tekstų atrankai yra kiek daugiau nei metai, t. y. nuo 2015 m. vasaros, susiejant laikotarpio pradžią su išaugusiu ir vėliau tik didėjančiu aplikuojančių migrantų skaičiumi, iki 2016 m. pabaigos, susiejant laikotarpio pabaigą su minėto skaičiaus *sunormalizavimu*, sumažėjimu. Nepaisant to, kad pirmieji susitarimai su Turkija, dėl migrantų srautų valdymo buvo pasiekti dar 2016 m. pavasarį, tačiau remiantis S. Koschut, kartais reikalinga ir svarbu pratęsti analizės laiko rėmus už krizinio, lūžio periodo, tam, kad būtų galima pamatyti, ar ir kaip stabilesniu laikotarpiu emociniai išsireiškimai skiriasi, kadangi lūžio momentu minėti išsireiškimai gali būti itin ryškūs ir pastebimi, tačiau pernelyg skirtis nuo tų, kurie egzistuoję nesant krizinei situacijai. Kalbų, kurios nagrinėjamos darbe atliekamoje emocijų diskurso analizėje sąrašas pateikiamas žemiau, kalbos nagrinėjamos chronologiškai pradėdant nuo pirmiau apibrėžto laikotarpio pradžios iki jo pabaigos. (žr. *lentelė Nr. 1*).

⁹⁰ Simon Koschut, „Speaking from the Heart: Emotion Discourse Analysis in International Relations.“, 281.

⁹¹Website The Federal Government. Prieiga internete: <<https://www.bundesregierung.de/breg-en>>.

⁹² Website of Federal Chancellor. Prieiga internete: <<https://www.bundestkanzler.de/bk-en>>.

<i>1 lentelė: Emocijų diskurso analizės pirmajame etape atrinktų kalbų sąrašas</i>	
2015-06-01, Merkel: Germany is becoming a 'country of immigration' ⁹³	17. “2015-12-31, Angela Merkel's New Year message
2015-06-04, Angela Merkel: „Europe must stick together“	18. 2016-01-08, We must adopt a clear stance says Chancellor
2015-07-13, Speech by Federal Chancellor Angela Merkel at the Reception for the Diplomatic Corps.	19. 2016-02-29 Angela Merkel on refugee policy: „A European solution is in Germany’s interests
2015-08-16, Refugee policy: finding common answers.	20. 2016-03-16, Government statement prior to the European Council meeting: „We must work together to resolve the refugee crisis“
2015-08-25, Chancellor condemns violence.	21. 2016-04-16, „Thanks to refugee helpers “
2015-08-26, Angela Merkel visits Heidenau: „Zero tolerance for xenophobia“.	22. 2016-07-23 "An evening and a night of horror"
2015-08-27, Refugee tragedy in Austria, Angela Merkel appalled.	23. 2016-07-28 Angela Merkel at the summer press conference: „Reconciling the imperatives of freedom and security
8. 2015-08-31 Angela Merkel on refugee policy: "Flexibility is called for now".	24. 2016-07-28, "Merkel: attacks by asylum seekers 'mock' Germany",
2015-09-01, For a common European policy on asylum.	25. 2016-09-03 Angela Merkel interview with BILD
2015-09-07, Press statements by Chancellor Merkel and Federal Minister of Economics Gabriel	26. 2016-12-31, Angela Merkel's New Year message
2015-09-15, Press conference by Chancellor Merkel and the Austrian Chancellor Faymann	
2015-09-24, Chancellor delivers government statement: „Refugee policy is a global challenge“.	
2015-10-07, Statement by Federal Chancellor Angela Merkel to the European Parliament	
16. 2015-12-14, Angela Merkel at CDU conference.	

⁹³ Deutsche Welle (toliau – DW) – Vokietijos visuomeninis radijo ir televizijos laidų transliuotojas. Internetinė nuoroda: <https://www.dw.com/>.

3.2. ANTRASIS EMOCIJŲ DISKURSO ANALIZĖS ETAPAS: TEKSTŲ EMOCINIO POTENCIALO PAIEŠKA

Antrasis emocijų diskurso analizės etapas yra skirtas tyrimui tinkamos įrankių dėžės, priemonių bei tyrimo strategijos pasirinkimui. Remiantis S. Koschut norint pasiekti šį tikslą, reikalinga analitiškai atskirti aprašomąsias žodžių reikšmes nuo jų konotacinės emocinės reikšmės.⁹⁴ Tai reiškia, kad šio darbo kontekste, antrajame emocijų diskurso analizės etape siekiama atskleisti, kokios emocinės reikšmės yra susijusios su atitinkamais teksto komponentais, tokiu būdu atskleidžiant Vokietijos kanclerės A. Merkel kalbose glūdintį emocinį potencialą, kuris vėliau, t. y. trečiajame etape, turėtų padėti suprasti jo emocionalizuojantį poveikį visuomenei. Be to, antrajame etape nemažiau svarbu atkreipti dėmesį ir į tai, kaip *Savęs* ir *Kito* suvokimas yra diskursyviai susietas su tam tikromis emocijų išraiškomis, t. y. koku būdu, yra apibrėžiamos *Savųjų* grupės ir kokios savybės bei vaidmuo yra priskiriama *Kitam*. Tokiu būdu galima pastebėti, ne tik tai, kaip grupės apibrėžiamos, tačiau ir koks santykis tarp šių grupių yra formuojamas. S. Koschut pasiūlo tam tikrus dėmenis, į kuriuos nukreipus dėmesį, galima užčiuopti emocinį potencialą. Taigi antrajame emocijų diskurso analizės etape siūloma pasitelkti bent keturis pagrindinius įrankius, ir dėmesį fokusuoti į juos:⁹⁵

- **Emocinius žodžius.** Tam tikrose situacijose, emocinė prasmė gali būti perteikiama tiesiogiai, per tiesioginę nuorodą į konkrečią emociją. Todėl analizuojant kalbas reikia atkreipti dėmesį į tiesiogiai emocijas išreiškiančius žodžius, t. y. emocinės prasmės perteikimas per tiesioginius emocinius terminus. Čia svarbūs yra tokie žodžiai, kaip pavyzdžiui baimė, pyktis, meilė, neapykanta, gėda, su šiais žodžiais susiję veiksmažodžiai, būdvardžiai beirieveiksmiai. Apibendrinus, čia tyrėjo žvilgsnis turi krypti į žodžius, kurie tiesiogiai nurodytų į emocijas. Pažymėtina, kad darbo kontekste, didžioji nagrinėjamų kalbų dalis yra oficialios kalbos, todėl, kaip buvo pažymėta anksčiau, darytina prielaida, jog tiesioginio referavimo į emocijas, aiškiai emocinių žodžių gali pasitaikyti mažiau.
- **Konotacijas.** Emocinės konotacijos emocijų diskurso analizei yra ne ką mažiau svarbios, nei tiesioginis emocijų išreiškimas, kadangi emocinė konotacija gali išryškinti emocinį kalbančiojo požiūrį. S. Koschut pažymi, kad tokie išsireiškimai turi afektyvų turinį t. y. yra emociškai *užkrauti*, jų reikšmė kartu savyje neša ir atitinkamas emocines prasmes, kaip pavyzdžiui: genocidas, teroristas, žudynės, arba pavyzdžiui: taika, laisvės kovotojas, didvyris. Minėti žodžiai netiesiogiai referuoja į specifines emocijas (pirmuoju atveju pavyzdžiui baimę, pyktį, neapykantą, o tuo tarpu

⁹⁴ Simon Koschut, „Speaking from the Heart: Emotion Discourse Analysis in International Relations”. P. 283

⁹⁵ Ten pat, P. 284

antruoju džiaugsmą, pasididžiavimą ar simpatiją). Šioje grupėje dar svarbu išskirti ir kalbinius žymeklius (angl. linguistic markers), kurie kalbose skirti pabrėžti trukmę (ar laiką) ir intensyvumą (pavyzdžiui labai, giliai, sunkiai, ir be galo ar pan.), šie kalbiniai žymekliai gali padėti sustiprinti arba sumenkinti išsireiškimo emocinę vertę.⁹⁶ Taip pat S. Koschut, tam tikrais atvejais siūlo dėmesį atkreipti ir į tekstuose sutinkamą tylą bei tai, kaip tylą gali talpinti skirtingus emocinius išgyvenimus.⁹⁷

- **Metaforas, palyginimus ir analogijas.** Tipinė emocinės kalbos savybė yra ta, kad dažniausiai ji yra perkeltinė. Pavyzdžiui metaforos dažniausiai yra pasitelkiamos reikšti tas emocijas, kurias itin sudėtinga išsakyti, jos yra simbolinis kalbos aktas, skirtas pademonstruoti emocinę būseną, leidžia *užkoduoti* emocines prasmes, emocijų reikšmes. Tuo tarpu palyginimai ir analogijos sukuria lyginamąsias kategorijas. Naudojant tam tikras istorines nuorodas, kurios yra plačiai žinomos yra sukeliamas atitinkamas emocinis atsakas (pvz. *jis yra didžiausias karo nusikaltėlis nuo Adolfo Hitlerio laikų*). Įvairūs vaizdingi palyginimai (problemos iš pragaro, demokratijos švyturys ir pan.) konceptualizuoja emocines reikšmes per vaizdingas priemones, kurias atitinkamai klausytojai susieja su atitinkamomis emocijomis.

Taigi, iš emocijų diskurso analizės pirmojo etapo (**Tekstų atranka**) pristatytų A. Merkel kalbų (žr. lentelė Nr. 1), sekant S. Koschut pasiūlytomis kategorijomis, išrinkti tiesioginiai emociniai terminai t. y. emociniai žodžiai, taip pat konotacijos, metaforos ir palyginimai (lentelė Nr. 2 parodo, kaip tekstų komponentai buvo sisteminami), o taip pat ieškoma kokiais terminais konstruojama *Savęs* ir *Kito* perskyra (žr. lentelė Nr. 3) (*pastaba*: visi duomenys pateikiami Prieduose (Priedas Nr. 1 ir Priedas Nr. 2)).

2 lentelė: Tekstų emocinis potencialas ⁹⁸				
Emociniai žodžiai	Konotacijos		Palyginimai	Metaforos
	Teigiamai/neigiamai emociškai užrauti žodžiai	Lingvistiniai žymekliai, pažymintys laiką (L) ir intensyvumą (I)		

⁹⁶ Ten pat, P. 285

⁹⁷ Koschut, Simon, „Emotion, discourse, and power in world politics“, Kn. The Power of emotions in world politics, *Routledge*, (2020). P.30

⁹⁸ Lentelė sudaryta pagal: Neringa Mataitytė, „Emocijų vaidmuo mobilizuojant visuomenę kovai su klimato kaita: emocinės būsenos konstravimas įkvepiant masinį judėjimą“ (Magistro darbas, Vilniaus Universitetas, Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutas, 2020). P. 24. Prieiga internete < <https://epublications.vu.lt/object/elaba:87356765/87356765.pdf> > [žiūrėta: 2021-11-12]

We should be proud	Inconceivable atrocities – N.	Urgency – L.	Images that are beyond our imagination	The problem cannot be resolved with business as usual.
Proud	Unimaginable images – N.	Speed up – L.	All of this happens while we are living here in very orderly conditions.	What is the fire protection in a tent?
Fear for our own life or the life of our children or our partners	Humanitarian principles – T.	Swiftly – L.	The world sees Germany as a land of hope and opportunities, and it really wasn't always that way.	What previously seemed far away to us, what we saw on television, now comes to our front door.
To endure fears	Human dignity – T.	Stalin was still alive then – L.	The examples of the past show us	Create a country of economic miracle out of ruins
We can be proud of the humanity of our Basic Law	Dignity of others – T.	Infinite number of tragedies – I.	More than at any time since the Second World War	Blooming landscapes
Grateful	Zero tolerance – N.	Too often – L.	Historical experience	It's thick boards, but we have to drill those thick boards
Proud	Rabble-rousers – N.	Countless people in Germany – I.	The number of migrants has now reached the highest level world-wide since the Second World War.	Germany would only get back on its feet morally and politically
Hope	Xenophobe – N.	Quickly	Germany is a very attractive country, anyway. This is not only due to economic reasons, but also	See the world through others eyes

			humanitarian reasons.	
Hope	Fairness – T.	Quickly – L.	Dignity and humanity, is one of the things that sets Germany apart from other countries	Deeply moved by this wind of change
Trusting	Natural disaster – N.	Endless number of such stories – I.	At a time when we particularly feel our responsibility	Stony road
Fear	Catastrophic situations – N.	We must tackle the issue of migration swiftly – L.	Europe are dealing with the largest refugee movement since the Second World War	Sick man of Europe
I am happy	Tragedies – N.	Urgent need – L.	ancestors had decades of patience and they didn't even have a few months	Where there's a will there's a way
I am saddened	Unscrupulous smugglers – N.	Very encouraging – I.	the opportunities will be many times greater than the risks.	bury heads in the sand
Deeply shocked	Freedom – T.	Enormous task – I.	think about where we come from, who we are and what carries us.	Now we must build bridges and care for the people in need, so that they can remain close to their homes
I am furious and stunned	National task – T.	Speed up asylum proceedings – L.	not human masses that are coming to us, but individual human beings	A mammoth task faces us

We can be proud	Solidarity – T.	Truly massive numbers – I.	If we do something wrong now, we will lose the future.	Europe has once more disgraced itself
Shameful	Unity – T.	Three hundred thousand people have already lost their lives and millions have been uprooted – I.	more than at any time since the Second World War	If we had not shown a friendly face, that's not my country
Germany can be proud of you	Courage – T.	There is really no more time to lose – L.	We know we were quick when it came to bailing out banks	we have learned a lot from the past
Proud	Humanitarian responsibility – T.	We must act now – L.	And that is something very valuable when you take a look at our history	There is no room in Germany for right-wing extremists
Hope	Universal civil rights – T.	Urgent appeal – L.	People marched towards the border, and that's where we made this decision	Historic test for Europe
Germany is showing a side of itself of which it can rightly be proud	Incredible things – T.	Process an extremely high number of applications as quickly as possible – L&I	Freedom will always be stronger than terror	The power vacuum
Outraged	Suffer – N.	Quick decision – L.	It's always about keeping freedom and security in balance.	Taboos of civilization are being broken

Lentelė Nr. 3 „Aš vs. Kitas dichotomija“

<i>Aš vs. Kitas dichotomija</i>	
Savųjų grupė	Kitų grupė
We will be using the full force of the law against those who verbally or physically attack others who torch shelters or try to resort to violence.	Human traffickers who are only interested in unscrupulously exploiting the plight of helpless and vulnerable people
We turn against those who call for demonstrations with their hate chants.	Evil and criminal activities of the human traffickers
The overwhelming majority of our people are open to the	All those who try, with hatred and incitement in their hearts,

world.	to whip up sentiment against strangers in our country you have no chance against civic engagement.
My job is more about people who want to help and people who do something positive, to encourage.	Those who call into question the dignity of others

Apibendrinus duomenis, galima išskirti daugiausiai pasikartojančius bei didžiausią reikšmę turinčius su emocijomis siejamus teksto komponentus:

1. A. Merkel kalbose daugiausiai vartojami emociniai žodžiai, kurie tiesiogiai nukreipti į jų raišką yra šia: pasididžiavimas (proud), viltis (hope), užuojauta/užjaučiantis (compassion, compassionate), itin retai galima matyti tiesioginio referavimo į baimę (fears, fear), ar gėdą (shameful);
2. Tekstuose nevengta naudoti ir netiesiogiai į emocijas referuojančių teksto komponentų (konotacijų) tokių kaip: solidarumas (solidarity), žmogaus orumas (human dignity), vienybė (unity), drąsa (courage), laisvė (freedom), nemažai tarp netiesioginio referavimo ir lingvistinių žymeklių, kurie pabrėžia intensyvumą, kaip pavyzdžiui: nesuskaičiuojama daugybė žmonių (countless people), nesibaigiantis skaičius (endless number), nulis tolerancijos (zero tolerance), visiškai nepriimtina (absolutely unacceptable), taip pat galime rasti ir lingvistinių žymeklių nurodančių laiką, kaip pavyzdžiui: skubos tvarka, skuba (urgency), spartinti, pagreitinti (speed up), greitai (swiftly), skubus poreikis (urgent need), greitai sprendimai (quick decisions).
3. Palyginimų, analogijų, metaforų nagrinėtose A. Merkel kalbose taip pat galime rasti, pavyzdžiui: Pasaulis Vokietiją mato, kaip vilčių ir galimybių žemę, visgi taip buvo ne visada (the world sees Germany as a land of hope and opportunities, and it really wasn't always that way), pavyzdžiai iš praeities (the examples of the past), matyti pasaulį kito akimis (see the world through others eyes), kišti galvą į smėlį (bury heads in the sand), jėgos vakuumas (the power vacuum) ir pan.

Taigi, iš surinktų duomenų, galime matyti, kad A. Merkel kalboms būdingi S. Koschut emocijų diskurso analizės modelyje pasiūlyti teksto komponentai, kurie signalizuoja apie kalbose esančias emocines raiškas bei kalbų emocinį potencialą apskritai, todėl toliau darbe atliekant paskutinįjį emocijų diskurso analizės modelį siekiama atskleisti, kas slepiasi po šiomis emocijų išraiškomis.

3.3. TREČIASIS EMOCIJŲ DISKURSO ANALIZĖS ETAPAS: EMOCIONALIZUOJANČIŲ TEKSTŲ EFEKTŲ INTERPRETAVIMAS IR KONTEKSTUALIZAVIMAS

Paskutinis emocijų diskurso analizės etapas, kaip buvo minėta pirmiau, yra iš esmės svarbiausias, kadangi jame, pagrindine tyrėjų užduotimi tampa emocijų išraiškų reikšmių atskleidimas, t. y. jų

interpretavimas bei kontekstualizavimas socialiniame ir kultūriniame kontekste, siekiant atsekti kokią prasmę ir efektą jos kuria tam tikrai auditorijai. Tai reiškia, kad šiame etape nuo pavienių emocinių žodžių ar frazių aiškinimo, pereinama prie jų reikšmės kontekstualizavimo, stebint kaip šios išraiškos yra nukreipiamos į tam tikrą auditoriją ir kokius socialinius bei kultūrinius efektus gali tai auditorijai sukelti.⁹⁹ S. Koschut emocijų diskurso analizėje nurodo, keletą būdų, per kuriuos būtų galima interpretuoti emocionalizuojantį poveikį:

- **Aš/Kitas dichotomija:** analizuojant duomenis, svarbu atkreipti dėmesį, kaip diskurse *Savųjų* grupė atskiriama nuo *Kitų*, arba kaip konstruojama *Savo* grupės tapatybė ir identitetas. Verta paminėti, kad diskurse retai kada galima rasti tik vieną *Savęs/Kito* dichotomiją, dažniau pasitaikantis atvejis yra keletas šių skirčių, su besiskiriančiu *Kitoniškumo* laipsniu.
- **Intertekstualumas:** analizuojant duomenis, galima atkreipti dėmesį, kaip skirtinguose tekstuose tarpusavyje siejasi konstruojamos emocinės reikšmės, jų pasikartojimas tuose tekstuose.
- **Performatyvumas:** nemažiau svarbu, analizuojant surinktus duomenis, atkreipti dėmesį kaip ir kokie subjektų įvaizdžiai yra sąmoningai konstruojami. Kaip pavyzdį. S. Koschut išskiria pasibjaurėjimo performatyvumą, kuris suvaidino pagrindinį vaidmenį emociniame „šlykštaus teroristo“ vaizdavime.
- **Interpeliacija:** susitapatinimas su atitinkama ideologine emocija būseną.¹⁰⁰

Šių įrankių pasitelkimas ir naudojimas leidžia įtvirtinti diskurse tam tikrą kolektyvinį standartą, kuris apibrėžia kokios emocijos, jų raiškos yra tinkamos atitinkamoje situacijoje konkrečioje visuomenėje, kas priklauso atitinkamai grupei ir kokia yra tos grupės tapatybė. Darbe nagrinėjamo empirinio atvejo kontekste tai reiškia, jog panašia logika struktūruojant, antrajame emocijų diskurso analizės etape surinktus duomenis, galima pamatyti A. Merkel vartojamus, diskurse pasikartojančius, raiškos būdus, kurie gali implikuoti apie keliamą efektą auditorijai kuriant ir formuojant subjektų įvaizdžius, apibrėžiant tapatybę ir pan.¹⁰¹

3.3.1. A. Merkel kalbose išryškėjusi Aš/Kitas dichotomija

Remiantis S. Koschut, emocijų diskurse turėtų išryškėti atitinkami *Savęs (Mes)* ir *Kito (Jie)* konstruojami vaizdiniai, kuriais turėtų būti siekiama grupėms priskirti tam tikrus skirtumus, įvaizdžius nurodančius kaip yra apibrėžiama *Savoji* tapatybė, ar *Savųjų* grupė, bei leidžianti išskirti iš bendro

⁹⁹ Koschut Simon, „Speaking from the Heart: Emotion Discourse Analysis in International Relations.“, P. 285

¹⁰⁰ Ten pat, P. 287.

¹⁰¹ Ten pat, P. 287.

konteksto *Kitą*, kuris nepriklauso minėtai grupei, be to turėtų išryškėti ir kuriamas santykis tarp šių grupių. Verta pažymėti ir tai, kad emocijų diskurse vyraujantys *Savęs ir Kito* apibrėžimai gali savyje talpinti ir potencialą keisti ar rekonstruoti tapatybę.

Iš A. Merkel kalbose surinktų duomenų ir su kalbomis siejamo konteksto, galima pastebėti, kad emocijų diskurso pagalba kuriama *Savųjų* grupė, kuri apibrėžiama kaip valstybė, ta visuomenės dalis, kuri supranta pabėgėlių krizės/situacijos rimtumą bei *padeda* (turima galvoje ne tik savanorius bei kitus prie krizės sprendimo prisidėjusius asmenis, tačiau pačią visuomenę, kuri palaiko), čia taip pat nevengiama įtraukti ir viršnacionalinio, Europinio lygmens, su kuriuo kartais tapatinamasi ir kuriuo remiantis yra papildomos ir *Savųjų* grupei būdingos ir priskiriamos vertybės. Emocijų diskurso analizė taip pat rodo, jog minėtuose tekstuose išryškėja ir bent dvi *Kitų* grupės:

- 1) Neramumus, ksenofobines nuotaikas ir smurtą prieš migrantus kurstantys asmenys, kurie nepriklauso *Savųjų* visuomenės daliai. Remiantis duomenimis, galima matyti, kad kuriant santykį su šia *Kito* grupe, akcentuojama jog *Savųjų* grupėje vietos tokiems asmenims nėra, jie neturi šansų susitelkti ar pasipriešinti pilietinei visuomenei (*Savo* grupei).
- 2) kaip visiškai priešingas ir svetimas, keliantis pasiūlykštėjimą *Kitas*, yra išskiriama prekeivių žmonėmis ir kontrabandininkų grupė.

A. Merkel kalbose *Savųjų* grupės įvaizdis iš esmės formuojamas remiantis pozityviomis kategorijomis, šis įvaizdis konstruojamas pasitelkus konotacijas, šiuo atveju teigiamai „užkrautas“, dažniausiai pasitaikančios, tokios kaip: *our country is still a good country; country in good shape in a good state of health; Germany is a very attractive country; we really are a humane country; the overwhelming majority of our people are open to the world; community of values, rights and responsibilities, We are free, compassionate and open*; visgi šiais apibrėžimais ne visuomet yra apsiribojama, kadangi pabrėžiamas *Savųjų* grupės ypatingas ryšys su Europa, ES, kuri apibūdinamas, ne kaip *Kitas*, tačiau, kaip neatskiriama susijęs: *Germany lies at the heart of Europe, and Germany benefits from Europe, Germany will only do well if Europe does well, Germans should never let ourselves be led to believe that a national solo effort could ever bring us a happy future*. tai daroma ir priskiriant Europai vertybių rinkinį derantį kartu su *Savųjų* grupės akcentuojamomis vertybėmis, pavyzdžiui: *European Union is a community of values, rights and responsibilities, universal civil rights have so far been deeply intertwined with Europe and its history. Savųjų* grupė apibrėžiama remiantis dėkingumo bei pasididžiavimo motyvais, kurie yra sustiprinami, tiek tiesioginiu emociju referavimu: *our civil society makes me proud and thankful, we should be proud, we can be proud of the humanity of our Basic Law, Germany can be proud of you, we are proud, Germany is showing a side of itself of which it can rightly be*

proud; I am confident in Germany in spite of everything. Tiek netiesioginiu emociniu referavimu, nukreiptu į pasididžiavimo bei vienybės jausmų kurstymą, akcentuojant itin sudėtingą, pasaulį užgriuvusią situaciją ir ypatingą *Savijų* grupės pareigą priimti iššūkį ir jį išspręsti: *We can do this, and where something stands in our way, it needs to be overcome, needs to be worked at; Germany can cope with this task as a nation, we can do this; we can do this, through these challenges because Germany is a strong country; Influx of so many people will still demand more from us, we, Germans have every interest in playing a leading role in this;* verta pažymėti, kad kalbose šalia visuomenėje kurstomo pasididžiavimo jausmo *Savijų* grupė, galima pastebėti specifinį vienos frazės atsikartojimą, kuris krizės metu tapo vienu ikoniškiausių šūkių (turima galvoje *we can do this*), kuriuo apeliuojama į viltį, duodamas tam tikras pažadas išspręsti/įveikti iškilusius iššūkius. Pažymėtina, kad viltis, emocijų politikoje tyrimuose suprantama, kaip stipri motyvacinė jėga, paremta kolektyviniais vaizdiniais. Viltis tampa itin svarbi kriziniu periodu, galinčiu įkvėpti visuomenės, tačiau kartu ir kelti jų lūkesčius dėl politinio proceso.¹⁰² Bendrame kontekste nelieka nepastebėtas ir kaltės jausmas, kuris nors ir mažai, tačiau atsispindi tekstuose, nurodant, kad Vokietija turi tam tikrą moralinę pareigą padėti atvykstantiems į šalį, nevengiama prisiminti *Antrojo Pasaulinio karo* ir Vokietijos vaidmens jame, taip pabrėžiant, jog šalis turi *atlikti savo darbą* padedant, šiame kontekste vartojami išsireiškimai: *we will do our part to help, the world sees Germany as a land of hope and opportunities, and it really wasn't always that way, Germany had brought immeasurable suffering on Europe and the world.* Visgi, kaltės emocija daugiau nėra plėtojama, ji nėra intensyviai kurstoma, o kaip galima matyti iš duomenų, dažniausiai apibūdinant *Savijų* grupę yra vartojamos teigiamos konotacijos. Apibendrinus duomenis, galima matyti, kad kaip per pozityvų tiesioginį emocinį referavimą, teigiamai „užkrautas“ konotacijas, palyginimus *Savijų* grupė siejama su atsakingumu, supratingumu, stiprybe, patrauklumu, patikimumu bei žmogiškų vertybių nešėjų bruožais. Taigi, kalbėtojas naudodamas tokius emocijų diskurso komponentus, savo kalbomis auditorijai kuria ir skatina pasididžiavimo ir vilties kupiną emocinę būseną.

Viena ryškiausių priešpriešų *Savijų* grupei tampa asmenys, kurstantys įtampą šalyje, kitaip tariant laužantys ir pažeidžiantys *Savijų* grupės vertybes, jų elgesiui apibūdinti dažniausiai pasikartojantys neigiamas konotacijas turintys žodžiai: *aggressive, xenophobic, rabble-rousers, those who verbally or physically attack others who torch shelters or try to resort to violence,* o jų veiksmai apibūdinami, kaip *gėdingi (shameful)* – tiesioginis referavimas į emocijas. Be to pastebėta, kad *Kito* grupė yra išskiriami iš visuomenės (t. y. *Savo* grupės), pabrėžtinai kartojant, jog elgesys siejamas su grupe yra netoleruotinas:

¹⁰² Little, Adrian, „Fear, hope and disappointment: Emotions in the politics of reconciliation and conflict transformation“, *International Political Science Review*, (38.2), (2017). Prieiga internete: < <https://doi.org/10.1177/0192512115590635> >

There can be zero tolerance for those who call into question the dignity of others; We will be using the full force of the law against those who verbally or physically attack others who torch shelters or try to resort to violence; We turn against those who call for demonstrations with their hate chants; There is no room in Germany for right-wing extremists; arba pasirenkama juos ignoruoti: my job is more about people who want to help and people who do something positive. Tokiu būdu siekiama parodyti, kad Vokietijoje nėra vietos rasistiniams, ksenofobiniams ir kitiems neapykantos nusikaltimams, įspėjama, jog tokius veiksmus atliekantys (*Kiti*) bus netoleruoti ir nepriimtini visuomenėje.

Kaip radikaliai *Kito*, ir keliančio pasiūlykštėjimą grupė matoma, kai kalbama apie prekeivius žmonėmis, bei kontrabandininkus, jie dažniausiai įvardijami, pasitelkiant tokias neigiamas konotacijas: *unscrupulous smugglers, brutality of the smugglers, criminal traffickers*; pasitelkiant stiprias neigiamas konotacijas jiems priskiriama ir kaltė: *We also have to stop to the evil and criminal activities of the human traffickers who are only interested in unscrupulously exploiting the plight of helpless and vulnerable people.* Iš duomenų matyti, kad kalbant apie šias dvi *Kitų* grupes, ne tik siekiama skatinti neigiamą požiūrį į šias visuomenės grupes, svarbu aspektu tampa ir tai, jog pasitelkiant atitinkamas konotacijas, siekiama sutelkti pačią *Savųjų* grupę, skatinant nepasiduoti *Kitų* įtakai, reikalauti teisinės atsakomybės iš jų arba išstumti, ignoruoti apskritai. Su *Kitų* grupėmis siejamos neigiamos konotacijos neabejotinai kuria auditorijai tam tikro pykčio emociją būseną, dėl neteisingo ir nesąžiningo *Kitų* grupės elgesio, tačiau nepaisant to kartu dar labiau stiprinamas *Savųjų* grupės identitetas.

3.3.2. A. Merkel kalbose išryškėjęs performatyvumas

Iš A. Merkel kalbose surinktų duomenų matyti, kad kalbose yra kuriami tam tikri specifiniai subjektų įvaizdžiai. Pradedant nuo pradžių, visų pirma verta atkreipti dėmesį, kaip vaizduojami asmenys, atvykstantys į šalį: *victim of political persecution; exhausted refugees; not human masses that are coming to us, but individual human beings; refugee fleeing from war*, iš šių bei visų surinktų duomenų matyti, kad atvykstančiųjų pabėgėlių įvaizdis kuriamas remiantis slogiomis emocijomis „užkrautomis“ konotacijomis, kuriomis neabejotinai skatinama empatija visuomenėje, be to negali būti nepastebėtas ir skatinamas požiūris, žvelgti į atvykstančiuosius ne kaip į mases, tačiau, kaip į atskirus individus, tokiu būdu, kalbėtojas skatina auditoriją susitapatinti, taip kartu skatinant empatiją bei užuojautą. Be to A. Merkel kalbose išskiriama ir itin sudėtinga šių asmenų padėtis ar situacijos, bei sprendimai dėl kurių buvo pasiryžta atvykti: *catastrophic situations, images that are beyond our imagination; Nobody makes the difficult decision to put himself and his family in the hands of traffickers, to spend a lot of money on this, and to risk his life, on the basis of a selfie.* Įgalinant tokį pabėgėlių įvaizdį taip pat skatinama Vokietijos

visuomenės empatija ir užuojauta, kadangi į atvykstančius asmenis žvelgiama ne kaip į problemą, kurią reikia išspręsti ar visuomenės saugumui bei šaliai apskritai kylančią grėsmę, ką buvo galima matyti kitose ES šalyse¹⁰³, tačiau, kaip į nelaimėn patekusius žmones, o toks įspūdis dar labiau pabrėžiamas kalbose referuojant į su migrantų kelionėmis į Europą siejamus, juos ištikusių katastrofų vaizdus. Verta pažymėti, kad 2016 m. pastebėtas pabėgėlių vaizdo kismas, kurį galėjo nulemti 2015 – 2016 Naujųjų metų vakaro įvykiai Kelne, kuomet buvo pranešta apie daugiau nei šimtą seksualinio priekabiavimo prieš moteris atvejų, kuriuos įvykdė žmonės, atrodantys, kaip iš *Viduriniųjų Rytų ar Šiaurės Afrikos* bei 2016 m. gruodžio 19 d. Berlyno Kalėdinėje mugėje įvykęs teroristinis aktas.¹⁰⁴ A. Merkel kalbose apie pabėgėlius atsirado tam tikros sąlygos, nurodančios, kad bus padedama tiems, kam iš tiesų reikia pagalbos: *must help those who really need our protection, those who truly need and deserve our protection*, kitaip tariant, buvo apibrėžiama, kas yra verti pagalbos. Nepaisant to, pabėgėliai A. Merkel kalbose nebuvo vaizduojami, kaip priešprieša *Savųjų* grupei, čia galima pastebėti, net tam tikro susitapatinimo su pabėgėliais: *reasons why people leave their homelands are all too familiar to us from our own European history; for centuries, our continent was not the destination, but first and foremost the starting point for refugees; imagine fear for our own life or the life of our children or our partners*, šis tapatinimasis yra ne ką mažiau skatinantis užuojautą ir empatiją, kadangi skatina prisiminti įvykius po Antrojo pasaulinio karo, kai patiems vokiečiams reikėjo palikti savo namus. Apibendrinus, galima daryti išvadą, kad kalbėtojo kuriamas pabėgėlių įvaizdis, remiasi gailėsčio ir tam tikro lyginimosi motyvais, kurie neabejotinai gali auditorijai kurstyti empatiją bei užuojauta paremtą emociinę būseną.

Dar vienas specifinis subjekto rėminimas yra pačios krizės apibrėžimas, kaip ateitį nulemiančio įvykio, kalbose nuolat yra pabrėžiamas ir įvykių, situacijos išskirtinumas, pasitelkiant vaizdingus pasisakymus bei metaforas, tokias kaip: *The way we deal with this ongoing crisis will shape our continent for a long time to come; the problem cannot be resolved with business as usual, major test; the task is huge*; be to, įvykių svarbą, intensyvumą pabrėžia tokie emocijų diskurso komponentai, kaip pakartojimai: *that every region, every country, every political level, and every institution will have to help to resolve*; kartu galime matyti ir siejamus palyginimus bei intensyvumą pabrėžiančius lingvistinius žymeklius: *more than at any time since the Second World War, three hundred thousand people have already lost their lives and millions have been uprooted; increasing number of refugee*; taip pat kalbant apie migrantų krizę vartojami tokie lingvistiniai į laiką referuojantys žymekliai: *quick decision; it's urgent; significantly*

¹⁰³ Gerő, Márton, Endre Sik, „The Moral Panic Button: Construction and Consequences“ kn. *Europe and the Refugee Response*. Routledge, (2020). P. 39-49.

¹⁰⁴ Wayne Modest, Anouk de Koning, „Anxious politics in the European city: an introduction“ *Patterns of Prejudice*, (50:2), (2016). Prieiga internete: < <https://doi.org/10.1080/0031322X.2016.1161384> >

accelerated siekiant kurstyti visuomenei ir tam tikrą skubos ar netgi nerimo jausmą. Negali likti nepastebėtas referavimas į Antrąjį pasaulinį karą, visuomenėje, kuri dėl istorinės praeities itin jautri šiuo klausimu, čia daroma prielaida, kad toks sulyginimas yra pasitelktas siekiant išryškinti ypatingą šios krizės reikšmę bei galimas pasekmes, taip visuomenėje skatinant tam tikrą skubos jausmą, be to galima teigti, jog šiuo referavimu katu skatinamas ir atsakomybės jausmas prisiimti ir išspręsti šią krizę, suteikiant pagalbą asmenims, tam kad istorija nepasikartotų.

Kaip trečiąjį specifinį klausimo rėminimą galime matyti krizės, kaip humanitarinio, vertybinio klausimo, rėminimą, kadangi kalbant apie krizę beveik visuomet iškyla konotacijos bei metaforos, tokios kaip: *If we have to start having to apologize for showing a friendly face in an emergency situations, then this not my country; dignity of every single individual; the dignity of the individual is inviolable, great humanitarian need, humanitarian principles, humanitarian responsibility, humanity, basis of humanity, humanitarian protection.* Atsižvelgiant į šiuos ir kitus surinktus duomenis, galime teigti, kad kalbant apie migrantų krizę, mažai naudojama emocijų diskurso komponentų, kurie atliktų krizės, kaip saugumo klausimo ar grėsmės rėminimą. Pastebėta, kad dažniausiai apie krizę kalbama, kaip apie humanitarinį klausimą, kurį reikia spręsti atsižvelgiant į žmonių orumą, jų teises bei humanitarinius principus apskritai, tokiu būdu susitelkiant į moralinę šios krizės pusę. Galima teigti, specifinis krizės, kaip humanitarinio klausimo rėminimas, per emocijų diskurso komponentus, pabrėžiant žmonių orumą, neleidžia „nužmoginti“ diskusijos susijusios su migrantų krize, bei skatina auditorijoje užuojauta, pagarba moraliniams principams ir empatija paremtą kolektyvinę emocinę būklę.

Apibendrinus, galima matyti, kad A. Merkel kalbose atpažįstama emociniam diskursui būdinga *Aš versus Kitas* dichotomija ir jos konstravimas pasitelkiant emociniam diskursui būdingus teksto komponentus, šie komponentai taip pat atsispindi ir konstruojamuose su įvykiu siejamuose įvaizdžiuose. Vokietijos emocinis diskursas krizės metu iš esmės buvo kuriamas apeliuojant į teigiamas emocijas, o konstruojami įvaizdžiai, pavyzdžiui, atsisakant visus į šalį atvykstančius migrantus vaizduoti, kaip grėsmę, o pačią krizę apibrėžti, kaip įveikiamą užduotį, kurią visuomenė susitelkdama gali išspręsti, leido diskurse įgalinti pasididžiavimo, vilties, gailėsčio, užuojautos emocijas, kurios galėjo paskatinti visuomenę telktis bei pasitikėti priimtais sprendimais (*look at the world openly and with confidence – in ourselves and in our country*), nepasiduoti neapykantos bei neramumų kurstymui. Čia vertinga įžvalga būtų ta, jog krizės pradžioje vyravusios emocijos galėjo prisidėti ir prie pačio Vokietijos identiteto kismo, turint galvoje tai, kad pasirinktas kelias suteikti pagalbą, atverti sienas bei priimti atvykstančius, leido

pagaliau pačiai visuomenei pasijusti gerai patiems dėl savęs, didžiutis savimi ir visuomene, turint galvoje ilgą Antrojo Pasaulinio karo šešėlį ir įsismelkusį kaltės jausmą Vokietijos identitete.¹⁰⁵

4. TYRIMO APIBENDRINIMAS

Darbe atlikus emocijų diskurso analizę, kaip buvo minėta, galima matyti, jog A. Merkel komunikacijoje migrantų krizės metu, galima rasti emocijų diskurso analizei būdingų komponentų: tiesiogiai emocijas apibūdinančių žodžių, stipriai emociškai įkrautų žodžių ir frazių, kurie netiesiogiai referuoja į emocijas, kurie leidžia daryti prielaidas apie emocionalizuojančius šių kalbų efektus visuomenei. Iš analizuotų kalbų taip pat matyti, kad kalbėtojai pasitelkus įvairius kalbinius komponentus, jų pagalba buvo formuojami tam tikri subjektų įvaizdžiai, jiems buvo priskiriamos atitinkamos savybės, be kita ko buvo konstruojama *Savųjų* grupė, identitetas, leidžiantis išskirti save iš kitų. Toliau darbe naudinga pateikti susistemintą lentelę¹⁰⁶ padėsiančią konkrečiau suprasti, kokiais emocinio diskurso komponentais remiantis buvo konstruojamos *Aš/Kitas* grupės, specifiniai subjektų įvaizdžiai, ir su tuo sietina kolektyvinė emocinė būseną.

Lentelė Nr. 4 „Empirinio tyrimo apibendrinimas“¹⁰⁷

Aš vs. Kitas dichotomija	Diskurso komponentų pavyzdžiai	Emocionalizuojantys efektai, kolektyvinės būsenos skatinimas
<i>Savųjų</i> grupė		
<i>Savųjų</i> grupė suprantama, kaip susitelkusi Vokietijos visuomenė; pilietinė visuomenė; ši grupė siejama su atsakingumu, supratingumu, stiprybe, patrauklumu, patikimu bei universalių žmogiškų vertybių atstovų bruožais, jai priskiriama ypatinga ir išskirtine pareiga pasirūpinti į šalį atvyksiančiais.	Naudojamas: tiesioginis apeliavimas į emocijas - <i>our civil society makes me proud and thankful; we can be proud of the humanity of our Basic Law; Germany is showing a side of itself of which it can rightly be proud; teigiamos konotacijos - we really are a humane country; we can do this; community of values, rights and responsibilities, We are free,</i>	Auditorijai kuriama ir skatinama pasididžiavimo, atsakomybės ir vilties (išspręsti kilusią krizę) kolektyvinė emocinė būseną.

¹⁰⁵ Rensmann, Lars, „Collective guilt, national identity, and political processes in contemporary Germany“, Kn. Nyla R. Branscombe, Bertjan Doosje „Collective Guilt: International Perspectives“, Cambridge: Cambridge University Press (2004). Prieiga internete: <https://doi.org/10.1017/CBO9781139106931.012>

¹⁰⁶ Lentelė parengta pagal, Neringa Mataitytė, „Emocijų vaidmuo mobilizuojant visuomenę kovai su klimato kaita: emocinės būsenos konstravimas įkvepiant masinį judėjimą“. Prieiga internete: <<https://epublications.vu.lt/object/elaba:87356765/>>. P. 34.

¹⁰⁷ Ten pat, P.34.

	<i>compassionate and open.</i>	
Kitų grupė		
<p>Kitų grupė apibrėžiama per dvi visuomenės grupes:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Neramumus kurstantys ir ksenofobinėmis nuotaikomis pasižymintys asmenys; 2. Nusikaltėliai: t. y. prekeiviai žmonėmis, kontrabandininkai, 	<p>Naudojamas tiesioginis emocinis apeliavimas, referuojant į asmenų veiksmus, juos apibrėžiant, kaip gėdingus (<i>shameful</i>);</p> <p>Netiesioginis emocinis referavimas, neigiamai „užkrautos“ konotacijos: <i>aggressive, xenophobic, unscrupulous smugglers; criminal traffickers</i>;</p>	<p>Nors auditorijoje skatinama tam tikra pykčio, dėl neteisybės emocija, visgi labiau akcentuojamas pavyzdžiui ignoravimas (skatinama nepasiduoti neramumų kurstymui bei ksenofobinėms nuotaikoms)</p>
Konstruojami įvaizdžiai	Diskurso komponentų pavyzdžiai	Emocionalizuojantys efektai, kolektyvinės būsenos skatinimas
Atvykstančiųjų į šalį, kaip patekusių į siaubingas situacijas asmenų <i>vertų</i> pagalbos priminimas,	Įvaizdis įgalinamas, pasitelkiant slegiančiai „užkrautas“ konotacijas: <i>victim of political persecution; exhausted refugees</i> ; Palyginimus: <i>imagine fear for our own life or the life of our children or our partners, reasons why people leave their homelands are all too familiar to us from our own European history.</i>	Visuomenėje skatinamas gailėsčio, užuojautos emocinės būklės .
Įvykio ir užduoties, kuri nulems ateitį įvaizdžio kūrimas.	Analogijos, palyginimai: <i>the problem cannot be resolved with business as usual; more than at any time since the Second World War</i> ; konotacijos bei kalbiniai žymekliai: <i>major test; increasing number of refugee.</i>	Skatinamas nerimo, skubos (spręsti krizę) jausmas ir atsakomybės (priimti atsakomybę) jausmas.
Migrantų krizės, kaip išskirtinai humanitarinio klausimo	Konotacijos: <i>dignity of every single individual; the dignity of the</i>	Skatinama užuojauta, pagarba moraliniams principams ir

rēminimas.	<i>individual is inviolable, great humanitarian need, humanitarian principles.</i>	empatija pamata kolektīvā emocionālā būtībā.
------------	--	--

IŠVADOS

2015 m. vykusi migrantų krizė tapo itin stipriu išbandymu, padalijusiu Europą į tuos, kurie išreiškė pabėgėliams gailestį, sveikino atvykstančius ir ėmėsi veiksmų užtikrinant atitinkamas procedūras, taip pat ir į tuos, kurie iš esmės reiškė itin didelį pasipiktinimą, statydami sienas (tiek fizines, tiek emocines) priešinosi bet kokiam solidarumo bei pagalbos siekiui. Magistro baigiamajame darbe ieškota atsakymo į pagrindinį keliamą klausimą, kaip ir kokia emocinė aplinka buvo kuriama Vokietijoje, tuometinės jos kanclerės A. Merkel, migrantų krizės metu. Todėl darbe buvo siekta identifikuoti, Vokietijos diskurse vyravusias emocijas ir jų raiškos būdus, galėjusius formuoti Vokietijos visuomenės supratimą apie migrantų krizę. Norint geriau suprasti emocijų įtaką politiniuose procesuose, darbe remtasi „emociniam posūkiui“ būdingais teoriniais atspirties taškais. Pasirinkta teorinė prieiga leido emocijų konceptą analizuoti, suvokiant jį, kaip socialinį ir kultūrinį fenomeną, kurio reikšmė iš esmės priklauso nuo konkrečioje visuomenėje ar kultūroje egzistuojančio prasių rinkinio, įprasminančio emocijas, suteikiančio pagrindą jų interpretavimui. Be to, teoriniai atspirties taškai, padėjo suvokti ne tik intersubjektyvią, tačiau ir diskursyvią emocijų prigimtį rodančią, kad emocijos peržengia individualaus nagrinėjimo ribas, todėl turi būti nagrinėjamos kolektyviniu lygmeniu. Emocijų įtraukimas į politinę analizę tampa būtina sąlyga, kuri leidžia suprasti, kaip konkrečios emocijos formuoja žmonių supratimą apie tam tikrą įvykį bei gali padėti atskleisti tai, iš kur visuomenėms (grupėms) kyla motyvacija veikti, žvilgsnis į diskurse įsitvirtinusias emocijas gali padėti suprasti, kodėl vienokia ar kitokia problema/klausimas konkrečioje visuomenėje yra sutinkamas, suprantamas ir vertinamas atitinkamai.

Darbe analitinis žvilgsnis buvo nukreiptas į A. Merkel kalbas: spaudos konferencijas, komentarus, sveikinimus, pranešimus, interviu, būtent šiuose tekstuose buvo ieškoma specifinių emocijų raiškų. Darbo tyrimo rezultatai gauti atlikus diskurso analizę, kuri buvo įgyvendinta remiantis S. Koschut pasiūlytu emocijų diskurso analizės modeliu, kuris, laikoma, yra efektyvesnis emocijų politikoje tyrimams atlikti, kadangi pasiūlo įrankius, kuriais remiantis galima apčiuopti ne tik pačią emocijų raišką politikų diskursuose, tačiau taip pat padeda atskleisti ir emocionalizuojančius minėtų diskursų efektus. Darbo tyrimas buvo atliktas įgyvendinant tris emocijų diskurso analizės etapus, iš kurių pirmajame etape atlikus aktualių tekstų atranką, antrojoje dalyje buvo išskirti analizei reikšmingi teksto komponentai, kurie trečiojoje analizės dalyje buvo interpretuojami ir kontekstualizuojami.

Atlikta emocijų diskurso analizė, parodė, jog A. Merkel diskurse yra gausiai naudojami emocijų diskursui būdingi komponentai, t. y. tiesioginis referavimas į emocijas, įvairios teigiamai/neigiamai

„užkrautos“ konotacijos, intensyvumą bei laiką pabrėžiantys lingvistiniai žymekliai, palyginimai ir pan., šių teksto komponentų vartojimas leido daryti prielaidas, apie kalbose esantį emocinį potencialą bei emocionalizuojančius efektus. Atlikus pirminę analizę, galima buvo pastebėti, jog pasitelkiant pirmiau įvardintus įrankius, Vokietijos visuomenėje buvo skatinamos pasididžiavimo savo valstybe bei visuomene, užuojautos atvykstantiems į šalį bei vilties dėl sėkmingo krizės sprendimo emocijos.

Visgi gilesnė duomenų analizė bei duomenų interpretavimas ir kontekstualizavimas padėjo nustatyti ir tai, jog specifinis A. Merkel emocijų diskursas buvo naudojamas kurti tam tikras *Savo ir Kito* grupių perskyras, *Savųjų* grupę apibrėžiant, kaip atsakingą ir stiprią Vokietijos visuomenę, galinčią įveikti visus kylančius sunkumus ir vertą pasididžiavimo, tuo tarpu *Kito* grupę diskurse, išryškėjo per dvi visuomenės grupes: 1) neramumų ir nesantaikos visuomenėje kurstytojų, kurie negali būti toleruojami, o jų idėjoms turima atsispirti 2) nusikaltėlių, kontrabandininkų bei prekiautojų žmonėmis, kurie apibrėžiami, kaip itin ciniški bei verti pasišlykštėjimo. Tačiau, nepaisant įvardintų skirčių, pagrindinis dėmesys diskurse vis tik buvo skirtas *Savųjų* grupės identiteto kūrimui, bei su tuo susijusios kolektyvinės emocijų būsenos įgalinimui, o ne priešpriešai ir įtampai tarp grupių skatinti.

Be emocijų diskursui būdingos *Aš* ir *Kitas* dichotomijos kūrimo, *Savųjų* grupės identiteto apsibrėžimo, A. Merkel diskurse galima matyti ir specifinius subjektų įvaizdžių kūrimus. Vienas iš kurių yra atvykstančiųjų į šalį, kaip patekusių į siaubingas situacijas, asmenų, kuriems reikia pagalbos, rėminimas. Pažymėtina, kad diskurse, į šalį atvykstantys nebuvo apibrėžtas, kaip *Kitas*, ar problema, kuri kelia grėsmę ar iššūkius saugumui, šiuo atveju, konstruojamas grupės įvaizdis, kaip tokių pat žmonių, tik išiktų itin sudėtingų aplinkybių, besistengiančių dėl savo ir artimųjų gyvybių, be to pastebėta, jog nevengiama lyginimo su pačiais Vokiečiais, kurie paliko savo namus po Antrojo pasaulinio karo, tokiu būdu skatinant visuomenėje gailesčio, užuojautos emocijomis paremtą kolektyvinę emocinę būklę.

Be to, pastebėta, jog diskurse pastebimas ir krizės, kaip ateitį nulemiančio įvykio įvaizdžio formavimas, šį įvaizdį kurti pasitelkiami diskurso komponentai, referuojantys į aukštą intensyvumą, tirpstantį laiką bei didelį mastą, be to, nevengta referavimo į Antrąjį pasaulinį karą, išryškinant ypatingą šios krizės reikšmę bei galimas pasekmes, taip visuomenėje kuriant kolektyvinę būseną paremtą atsakomybės, skubos ir nerimo dėl ateities jausmais.

Kaip trečiąjį, specifinį klausimo rėminimą, galime matyti krizės, kaip humanitarinio, vertybinio klausimo, rėminimą. Kalbant apie migrantų krizę, mažai naudojama emocijų diskurso komponentų, kurie atliktų krizės, kaip saugumo klausimo ar grėsmės rėminimą, pastebėta, kad dažniausiai apie krizę

kalbama, kaip apie humanitarinį klausimą, kurį reikia spręsti atsižvelgiant į žmonių orumą, jų teises bei humanitarinius principus apskritai, tokiu būdu susitelkiant į moralinę šios krizės pusę. Galima teigti, jog specifinis krizės, kaip humanitarinio klausimo rėminimas, per emocijų diskurso komponentus, pabrėžiant žmonių orumą, neleidžia „nužmoginti“ diskurso susijusio su pabėgėlių krize, susitelkiant į finansų ar saugumo klausimus, bet skatina auditorijoje užuojauta, pagarba moraliniams principams ir empatija paremtą kolektyvinę emocinę būklę.

Apibendrinus, galima matyti, kad A. Merkel kalbose atpažįstama emociniam diskursui būdinga *Aš versus Kitas* dichotomija ir jos konstravimas pasitelkiant emociniam diskursui būdingus teksto komponentus, šie komponentai taip pat atsispindi ir konstruojamuose su įvykiu siejamuose įvaizdžiuose. Vokietijos emocinis diskursas krizės metu iš esmės buvo paremtas kuriant pozityvius įvaizdžius, leidusius diskurse įgalinti pasididžiavimo, vilties, gailėsčio, užuojautos emocijas, kurios galėjo paskatinti visuomenę telktis bei pasitikėti priimtais sprendimais (look at the world openly and with confidence – in ourselves and in our country), nepasiduoti neapykantos bei neramumų kurstymui. Čia vertinga įžvalga galėtų būti ir ta, jog krizės pradžioje šalies diskurse besireiškusios emocijos galėjo prisidėti ir prie pačio Vokietijos identiteto kismo, turint galvoje tai, kad pasirinktas kelias suteikti pagalbą, atverti sienas bei priimti atvykstančius, leido pagaliau pačiai visuomenei pasijusti gerai patiems dėl savęs, didžiuotis savimi ir visuomene, turint galvoje ilgą Antrojo Pasaulinio karo šešėlį ir įsismelkusį kaltės jausmą Vokietijos identitete.

Ne ką mažiau svarbu paminėti ir darbo trūkumus, kurie visų pirma susiję su kalba. Darbe analizuojamos A. Merkel kalbos, interviu ir kitos žinutės anglų kalba, todėl dalis tyrimui svarbios informacijos galėjo „pasimesti vertime“, kadangi kai kurių emocijų bei su jomis siejamų išraiškų gylis, intensyvumas gali skirtis, skirtingose kalbose. Dar vienas trūkumas galėtų būti siejamas su aukštu subjektyvumo kriterijumi, ne tik kontekstualizuojant bei interpretuojant emocinio diskurso reikšmes, tačiau ir jas apsibrėžiant bei išskiriant kalbose apskritai. Be to, siekiant gilesnės analizės galima būtų analizuoti medijos, bei oponuojančių politikų ir kitų grupių diskursus, kurie galėtų atskleisti juose konstruojamus įvaizdžius, bei jų ryšį su darbe aptartu. Visgi įvardinti trūkumai nepadaro darbe atlikto tyrimo negalimu ir nepaneigia darbe prieitų išvadų, kadangi šie trūkumai visgi leido atlikti darbo kontekste pasirinktą analizę bei pateikti darbo kontekste aktualias įžvalgas.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

1. Ahmed, Sara, „Cultural politics of emotion“, *Edinburgh University Press*, 2014.
2. Ayoub, Maysa Abbas „Understanding Germany’s response to the 2015 refugee crisis“, *Review of Economics and Political Science*, (2019).
3. BBC news, „Angela Merkel criticised over crying refugee“, 2015-07-17.
4. Bleiker, R., Hutchison E., „Fear No More: Emotions and World Politics“, *Review of International Studies* (34), (2008). Prieiga internete: < <https://doi.org/10.1017/S0260210508007821> . P. 119-120
5. Bleiker, R., Hutchison, E., „Methods and methodologies for the study of emotions in world politics“, 2018.
6. Clément, Maéva, Sangar Eric, „Introduction: methodological challenges and opportunities for the study of emotions“, *Palgrave Macmillan, Cham*, 2018.
7. Clement, Maeva, Sangar Eric, „Researching emotions in international relations: Methodological Perspectives on Emotional Turn“, *Palgrave Macmillan, Cham*, 2018.
8. Crawford, Neta C. „The Passion of World Politics: Propositions on Emotion and Emotional Relationships“. *International Security*, (24.4), (2000).
9. Crawford, Neta C., „Institutionalizing passion in world politics: Fear and empathy.“ *International Theory* (6.3) (2014).
10. De Buitrago, Sybille Reinke, „Grasping the Role of Emotions in IR via Qualitative Content Analysis and Visual Analysis“, *Palgrave Macmillan: Cham*, (2018).
11. DW, „Angela Merkel discusses climate change, refugees and legacy in DW interview“, 2021-11-07.
12. DW, Angela Merkel receives fond farewell at final EU summit, 2021-10-22.
13. Eurostat, „Asylum applicants by type of applicant, citizenship, age and sex - annual aggregated data“. Prieiga internete <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=migr_asyappctza&lang=en >.
14. Eurostat, „Asylum in the EU Member States Record number of over 1.2 million first time asylum seekers registered in 2015 Syrians, Afghans and Iraqis“. Prieiga internete:<https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Asylum_statistics>.

15. Fattah, Khaled, Karin M. Fierke, „A clash of emotions: The politics of humiliation and political violence in the Middle East“ *European journal of international relations* (15.1), (2009).
16. Funk Nanette, „A spectre in Germany: refugees, a ‘welcome culture’ and an ‘integration politics““, *Journal of Global Ethics* (12.3) (2016).
17. Hall, Lauren K, „Impassioned politics: New research on the role of emotions in political life“, *Politics and the Life Sciences*, (2009).
18. Heaney, Jonathan, „Emotions and nationalism: A reappraisal“, *Palgrave Macmillan*, 2013.
19. Hutchison E., Bleiker R., „Emotions, agency, and power in world politics“, Kn. *The Power of emotions in world politics*, *Routledge*, (2020).
20. Hutchison, E., „Affective communities in world politics“, *Cambridge University Press*, (140), (2016).
21. Hutchison, E., Bleiker R., „Emotions, discourse and power in world politics“, *International Studies Review* (19.3), (2017). P. 22
22. Hutchison Emma, Bleiker Roland, „Theorizing Emotions in World Politics“, *International Theory* (6.3) (2014).
23. Karakayali Serhat, „Feeling the scope of solidarity: The role of emotions for volunteers supporting refugees in Germany“, *Social Inclusion* 5.3 (7.16) (2017).
24. Kleres, Jochen, „Emotions in the crisis: Mobilising for refugees in Germany and Sweden“, Kn. „Solidarity Mobilizations in the ‘Refugee Crisis’“. *Palgrave Macmillan, Cham*, (2018).
25. Koschut, Simon, „Can the bereaved speak? Emotional governance and the contested meanings of grief after the Berlin terror attack“, *Journal of International Political Theory* (15.2) (2019).
26. Koschut, Simon, „Emotion, discourse, and power in world politics“, Kn. *The Power of emotions in world politics*, *Routledge*, (2020). P.30
27. Little, Adrian, „Fear, hope and disappointment: Emotions in the politics of reconciliation and conflict transformation“, *International Political Science Review*, (38.2), (2017).
28. Loseke, Donileen R., „Examining emotion as discourse: Emotion codes and presidential speeches justifying war“, *The Sociological Quarterly* (50.3) (2009).
29. Lynggaard, Kennet, „Methodological challenges in the study of emotions in politics and how to deal with them“, *Political Psychology* (40.6), (2019).
30. Mataitytė Neringa, „Emocijų vaidmuo mobilizuojant visuomenę kovai su klimato kaita: emocinės būsenos konstravimas įkvepiant masinį judėjimą“ *Magistro darbas, Vilniaus Universitetas, Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutas*, 2020.

31. Mercer, Jonathan, „Human nature and the first image: Emotion in international politics“, *Journal of International Relations and Development* (9.3) (2006).
32. Mushaben, Joyce Marie, „Wir schaffen das! Angela Merkel and the European refugee crisis“, *German Politics*, 26.4 (2017).
33. Pace, M, Bilgic A., „Trauma, emotions, and memory in world politics: The case of the European Union's foreign policy in the Middle East conflict“. *Political Psychology* (39.3) (2018).
34. Plamper, Jan, „The history of emotions: An introduction“ *OUP, Oxford* (2015).
35. President of the European Commission, Juncker, Jean-Claude: “State of the Union 2015: Time for Honesty, Unity and Solidarity”, 2015. Prieiga internete: < https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/SPEECH_15_5614 >
36. Rensmann, Lars, „Collective guilt, national identity, and political processes in contemporary Germany “, Kn. Nyla R. Branscombe, Bertjan Doosje „Collective Guilt: International Perspectives “, *Cambridge: Cambridge University Press* (2004).
37. Sanchez Salgado, Rosa M., „Emotions in the European Union's decision-making: the reform of the Dublin System in the context of the refugee crisis“, *Innovation: The European Journal of Social Science Research* (2021).
38. Sasley, Brent E., „Theorizing States' Emotions“ *International Studies Review*, (13.3), 2011.
39. Saurette, Paul., „You Dissin Me? Humiliation and Post 9/11 Global Politics“, *Review of International Studies*, (32.3), (2006).
40. Sohlberg Jacob, Esaiasson Peter, Martinsson Johan, „The changing political impact of compassion-evoking pictures: the case of the drowned toddler Alan Kurdi“, *Journal of Ethnic and Migration Studies*, (45.10) (2019).
41. Tarnopolsky, Christina, „Plato on Shame and Frank Speech in Democratic Athens“, *Political Theory*, 2007.
42. Telešienė, Audronė. „Kritiškosios diskurso analizės metodologinių principų taikymas sociologiniuose tyrimuose“, *Filosofija. Sociologija* (2), (2005). P. 2
43. Terzi Ozlem, „Norms of belonging: emotion discourse as a factor in determining future “Europeans“, *Global Affairs*, (7.2), (2021)
44. The Guardian: Philip Oltermann, Kate Connolly, „16 years in 16 words: the sayings that sum up Merkel's Germany“, 2021-09-21. Prieiga internete: < <https://www.theguardian.com/world/2021/sep/22/16-years-in-16-words-the-sayings-that-sum-up-merkels-germany> >.

45. Tsygankov, Andrei P. „The frustrating partnership: Honor, status, and emotions in Russia’s discourses of the West“, *Communist and Post-Communist Studies* (47.3-4) (2014).
46. Wendt, Alexander, „The State as a Person In International Theory“, *Review of International Studies*, (2004).
47. UNHCR, „2015: the year of Europe refugee crisis“. Prieiga internete: < <http://tracks.unhcr.org/2015/12/2015-the-year-of-europesrefugee-crisis/> >.
48. UNHCR, „Global Trends 2014“. Prieiga internete: <https://www.unhcr.org/556725e69.html#_ga=1.49618662.1518185231.1434725738>.
49. Vick Karl, Shuster Simon, „Chancellor of the Free World“, *Time* (2015).

PRIEDAI

Priedas Nr. 1

2 lentelė: Tekstų emocinis potencialas¹⁰⁸				
Tiesiogiai emocijas išreiškiantys žodžiai	Konotacijos		Palyginimai	Metaforos
	Teigiamai/neigiamai emociškai užrauti žodžiai	Lingvistiniai žymekliai, pažymintys laiką (L) ir intensyvumą (I)		
We should be proud	Inconceivable atrocities	Task for the nation as a whole – I.	The problem cannot be resolved with "business as usual	There is no room in Germany for right-wing extremists.
Proud	Unimaginable images – N.	Urgency – L.	Images that are beyond our imagination	We have learned a lot from the past.
Fear for our own life or the life of our children or our partners	Humanitarian principles – P	Speed up – L.	All of this happens while we are living here in very orderly conditions.	If we had not shown a friendly face, that's not my country.
To endure fears	Human dignity – T.	Swiftly – I.	The world sees Germany as a land of hope and opportunities, and it really wasn't always that way.	Europe has once more disgraced itself.
We can be proud of the humanity of	German thoroughness – T.	Many – I.	The examples of the past show us	Nobody makes the difficult

¹⁰⁸ Lentelė sudaryta pagal: Neringa Mataitytė, „Emocijų vaidmuo mobilizuojant visuomenę kovai su klimato kaita: emocinės būsenos konstravimas įkvepiant masinį judėjimą“ (Magistro darbas, Vilniaus Universitetas, Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutas, 2020). P. 24. Prieiga internete < <https://epublications.vu.lt/object/elaba:87356765/87356765.pdf> > [žiūrėta: 2021-11-12]

our Basic Law				decision to put himself and his family in the hands of traffickers, to spend a lot of money on this, and to risk his life, on the basis of a selfie.
Grateful	German flexibility – T.	Infinite number of tragedies – I.	Historical experience	What previously seemed far away to us, what we saw on television, now literally comes to our front door.
Proud	Dignity of others – T.	Zero tolerance – I.	What is the fire protection like in a tent?	Historic test for Europe.
Hope	Germany is a good country in a good state of health – T.	Too often – I.	As a refugee fleeing war	Create a country of economic miracle out of ruins.
Hope	Rabble-rousers – N.	Countless people in Germany – I.	More than at any time since the Second World War	Blooming landscapes.
Trusting	Xenophobe – N.	Quickly – L.	The number of migrants has now reached the highest level world-wide since the Second World War.	It's thick boards, but we have to drill those thick boards.
Fear	Achieved so much – T.	Urgent need –L.	If we show courage and lead	Germany would only get back on

			the way	its feet morally and politically
I'm happy	Germany has risen to the challenge – T.	Endless number of such stories – I.	Germany is a very attractive country, anyway. This is not only due to economic reasons, but also humanitarian reasons.	see the world through others eyes.
I am saddened	Universal civil rights – T.	We must tackle the issue of migration swiftly – T.	reasons why people leave their homelands are all too familiar to us from our own European history.	Deeply moved by this wind of change.
Deeply shocked	Not a natural disaster – N.	Urgent need – I.	for centuries, our continent was not the destination, but first and foremost the starting point for refugees;	Stony road.
I am furious and stunned.	Catastrophic situations – N.	Very encouraging – I.	imagine fear for our own life or the life of our children or our partners	Sick man of Europe.
Shameful	Tragedies – N.	Enormous task – I.	Dignity and humanity, is one of the things that sets Germany apart from other countries	Where there's a will there's a way.
We can be proud	Unscrupulous smugglers – N.	Exceptional efforts – I.	At a time when we particularly feel our responsibility.	Bury heads in the sand.

Shameful	Coldness – N.	Zero tolerance – I.	If we show courage	I have no plan B.
Germany can be proud of you	Role models and examples – T.	Zero tolerance – I.	Europe are dealing with the largest refugee movement since the Second World War	I am totally convinced that the path I have taken is the right one.
	Freedom – T.	Absolutely unacceptable – I.	It's always about keeping freedom and security in balance.	Now we must build bridges and care for the people in need, so that they can remain close to their homes.
Hope	Persecution – N.	European responsibility -I.	Freedom will always be stronger than terror.	A mammoth task faces us.
If we show courage	War – N.	Global challenge – I.	We have done something that we have never done historically: we have moved into a conflict region.	We are all grieving with a heavy heart for those who will never again return to their families.
Proud	Arbitrariness – N.	Speed up asylum proceedings – L.	Ancestors had decades of patience and they didn't even have a few months.	Taboos of civilization are being broken.
Proud	National task – T.	Extraordinary situation – I.	The opportunities will be many times greater than the risks.	The power vacuum.
	Natural disasters – N.	Austria have temporarily accepted more refugees per	Think about where we come from, who we are	Spirit of Europe.

		capita of the population than we did -I.	and what carries us.	
Deeply shocked	Determination – T.	Process an extremely high amount of applications as quickly as possible – I.	Not human masses that are coming to us, but individual human beings.	Learn from the mistakes.
Hope	Unity - T.	We must act now – I.	If we do something wrong now, we will lose the future.	European spirit.
Honest	Courage – T.	Urgent appeal – I.	More than at any time since the Second World War.	Most difficult trial is Islamist terrorism, which has been setting its sights on Germany for years now.
We are proud	Civil war – N.	There is really no more time to lose – L.	The Shoah, that betrayal by Germany of all civilised values, and the Second World War came to an end.	Acts like these are a slap in the face of our country, for the country that took them in, slap in the face of helpers and the volunteers, and also for the many other refugees who seek protection here from war and violence.
Fear	Germany is a strong country – T.	We have achieved so much – I.	We know we were quick when it came to bailing out banks.	A feeling that the entire world has fallen to pieces.

Hope	We can do it – T.	Three hundred thousand people have already lost their lives and millions have been uprooted – I.	And that is something very valuable when you take a look at our history.	The battle for our role in the world.
Hope	We can do it – T.	Truly massive numbers – I.	The way we deal with this ongoing crisis will shape our continent for a long time to come.	Friendly face of the country.
Proud	Fairness -T.	Quick decisions – L.	It is a beautiful gesture that came from people's hearts.	European spirit
I am happy	Hatred- N .	Two million refugees – I.	People marched towards the border, and that's where we made this decision.	European spirit.
Germany is showing a side of itself of which it can rightly be proud	Clear demarcation – N.	Major test – I.	We are in a difficult situation, and that is one of the greatest challenges - I would say, for decades - that we have in Europe.	
Germany can be proud of you	Conflict - N.	Effectively combat – I.	We looked back on a year that was unfortunately marked by far too many wars and crises.	
Outraged	Right-wing extremist- N.	Massive gaps – I.	More refugees than at any time since the Second World War	

We share your pain.	Intimidated – N.	Unprecedented extent – I.	Mistakes of the past	
Fear and hatred	Lies- N.	25 years have passed since German unification – L.	Rich continent like Europe must be in a position to cope with the greatest challenge of recent decades.	
Pride	Country of immigration – T.	Let's ask ourselves how we imagine our Germany in 25 years L.	The disillusionment of the people would then be many times greater than the concerns of some today.	
Fears	Justice - T.	In 25 years' time Germany should be a country in which we can live safe from internal and external threats – L.	There have never been so many refugees since the Second World War.	
Hope	Humanitarian responsibility – T.	In 25 years' time Germany should be a country that also sees the world through other eyes - L.	Since the Second World War	
Proud	Humanitarian protection – T.	20 years ago – L.	It is especially bitter and detestable when terrorist attacks are committed by people who came to our country claiming to seek protection, people whom our country was eager to help for this reason,	

			and who have now made a cruel mockery of this helping spirit through their deeds, just as they make a cruel mockery of those who truly need and deserve our protection.	
Shameful	Friendly – T.	Fifteen years ago – L.	And with images in our minds of bombed-out Aleppo in Syria, we have to say once again how important and right it was that during the past year, too, our country helped those in true need of our protection find their footing in Germany and integrate into our society.	
Free,compassionate and open	Suffer – N.	Convincing answer – I.	Rarely been a year that has so greatly challenged us to turn our words into deeds.	
Compassion	Dignity- T.	Large numbers – I.	Germans should never let ourselves be led to believe that a national solo	

			effort could ever bring us a happy future.	
Compassion	Solidarity – T.	60 million refugees – I		
	Solidarity -T.	Seventy years ago – L.		
	Nuclear weapons – N.	Increasing number of refugee – I.		
	Unsatisfactory- N.	Absolutely unacceptable – I .		
	Dignity of every individual -T.	Breathtaking weekend – I.		
	Freedom of expression – T.	It's urgent – I.		
	Danger -N.	That is urgent – I.		
	Strong democracy – T.	The many who greet – I.		
	deep sorrow and grief for the dead and wounded	60 million refugees – I.		
	War zones – N.	That every region, every country, every political level, and every institution will have to help to resolve – I.		
	Violent – N.	Speed up asylum proceedings significantly – I.		

	Difficult fate – N.	Significantly accelerated – I.		
	Gangs of smugglers – N.	Time is of the essence, we cannot wait until mid-October with this – L.		
	We have a great responsibility – T.	I couldn't wait twelve hours and think about it – L.		
	Instruments of torture - N.	A year ago, on New Year's Eve 2014 – L.		
	A solution in a friendly manner – T.	Countless volunteer helpers – I.		
	Horrific news -N.	Full force – I.		
	This is a warning to us – N.	Will take a certain amount of time – L.		
	Desperate situations – N.	Very very many people – I.		
	Suffocate – N.	Very grateful – I.		
	Criminal traffickers- N.	Turkey has to take in not 2.5 million refugees but 3.5 million refugees because more and more people flee from Aleppo – I.		
	Desperation – N.	Eleven months ago I said right here in this room that Germany is a strong country... we have achieved so much. We can do it – L.		

	Humanity – T.	I didn't say 11 months ago that it would be a simple matter that we could easily solve – L.		
	Dignity – T.	2016 has been a year of difficult trials – L.		
	Victim of political persecution – N .	The task is huge – I.		
	Civil war – N.	Were facing a great challenge – I.		
	Abhorrent – T.	Huge challenge – I.		
	Germany will help where help is needed – T.	Historical test – I.		
	Effectively- T.	Great humanitarian need – I.		
	Help – T.	Global challenge – I.		
	Help – T.	Stalin was still alive then – L.		
	Help – T.	National challenge – I.		
	Basis of humanity – T.	Extraordinary situation – I.		
	Radical slogans – N.	Tens of thousands of exhausted refugees waited to enter the country – I.		
	Aggressive, xenophobic atmosphere – N.	One of Europe's biggest challenges in decades – I.		
	Abhorrent – N.	We were facing a great challenge – I.		

	Mindless message of hatred – N.	Task is huge – I.		
	Treated with dignity and respect here – T.	Global challenge – I.		
	Decent conditions – T.	Enormous effort – I.		
	Genuinely – T.	Infinitely difficult – I.		
	Human rights – T.			
	Human tragedies – N.			
	Terrible violence – N.			
	Overcome this challenge through cooperation and solidarity – T.			
	Refugee tragedies – N.			
	Appalled -N.			
	Difficult decision – N.			
	<...> put himself and his family in the hands of traffickers – N.			
	Humanitarian reasons – T.			
	Seclusion – N.			
	The drama of the refugee crisis – N.			

	Space of freedom – T.			
	Punishment – N.			
	Save human lives is our most important aim – T.			
	Humanitarian responsibility- T.			
	Terrible civil war – N.			
	Murderous terrorists – N.			
	Complete catastrophe – N.			
	Islamist terrorism – N.			
	Jihadists – N.			
	War and terror – N.			
	Violence and extremism – N.			
	Criminal and terrorist activities – N.			
	There is no reason for jealous debates – N.			
	Humanitarian catastrophe – N.			
	Humanitarian responsibility – T.			
	Traffickers in Afghanistan – N.			

	Duty – T.			
	Dignity – T.			
	Illegal migration – N.			
	Humanitarian imperative - P			
	People brutally murdered - N			
	Moving events – N.			
	Responsibility – T.			
	Germany is a strong country – T.			
	Darkest times of the Cold War – N.			
	Fall of the Berlin Wal - N.			
	Unity in peace and freedom – T.			
	Incredible things – T.			
	People's worries – N.			
	Caring for the refugees – T.			
	Because no one, no matter why they are on their way, leaves their home country lightly -N.			

	They didn't believe in their strength – N.			
	Solidarity – T.			
	Solidarity - T			
	Humanitarian responsibility – T.			
	Protection – T.			
	Eliminated false incentives -N.			
	Humanitarian protection – T.			
	Human trafficking -N.			
	Human smuggling – N.			
	Smugglers – N.			
	Grateful – T.			
	Responsibility -t.			
	Fight -N.			
	Solidarity – T.			
	Solidarity – T.			
	Weaknesses – N.			

	Abuse of asylum – N.			
	Freedom – T.			
	Humane care – T.			
	Unforgivable – N.			
	Irresponsible – N.			
	Escape routes – N.			
	Human smugglers -n.			
	Human traffickers – N.			
	Dangerous routes – N.			
	Forced – N.			
	Skepticism- N.			
	War – n.			
	Terror – N.			
	Hunger and poverty – N.			
	Risks – N.			
	Dignity of every individual – T.			

	Human dignity – T.			
	Dignity- T.			
	Dignity – T.			
	The horrors of the Second World War and the Holocaust – N.			
	Peace – T.			
	Unity- T.			
	Security and peace – T.			
	Peacefully – T.			
	Conflicts – T.			
	This civic engagement is the best and most convincing answer – T.			
	The dignity of the individual is inviolable – T.			
	Civil war – N.			
	Human rights – N.			
	Dignity of every individual – T.			
	Terrorism – N.			

	War – N.			
	Loss of perspective – N.			
	Cooperation – T.			
	Solidarity – T.			
	Refugee tragedies – N .			
	Evil and criminal activities – N.			
	Human traffickers – N .			
	Helpless and vulnerable people – N.			
	Desperate situations – N.			
	Violent clashes – N.			
	Condemn – N.			
	Aggressive – N.			
	Xenophobic atmosphere- N.			
	I am confident in Germany in spite of everything - T.			
	Abhorrent – N.			
	Neo-nazis – N.			

	Fairly – T.			
	Fleeing wars – N.			
	Persecution- N.			
	Solidarity – T.			
	Sensible – T.			
	Terrorist dangers – N.			
	Civil wars- N.			
	Persecution – N.			
	Civil war- N.			
	Solidarity – T.			
	Humanitarian conditions – T.			
	Quite moving – T.			
	Support – T.			
	Decent conditions – T.			
	Fleeing war – N.			
	Challenge – T.			

	Humanitarian exception to help people – T.			
	Human values – T.			
	Nice gesture – T.			
	Friendly manner – T.			
	Wars and crises – N.			
	Overwhelming and truly moving wave of spontaneous readiness to help – T.			
	Warm-heartedness – T.			
	Devotion- T.			
	Unusually challenging times – N.			
	Safety – T.			
	Security – T.			
	Disgusting criminal acts -N.			
	Totally unacceptable – N.			
	Misogyny – N.			

	Perpetrators – N.			
	Patient – T.			
	Take matters out of the hands of the human trafficker – N.			
	People are becoming impatient – N.			
	Criminal acts - N .			
	Offensive – n.			
	Threatened – n.			
	Insulted – N.			
	Abhorrent and dreadful- N.			
	Human dignity is inviolable – T.			
	Difficult path – N.			
	Terrorism – N.			
	Civil war – N.			
	This is a vitally important phase in our history – T.			
	Crucial milestone – N.			

	Solidarity – T.			
	Common action- T.			
	Criminal traffickers – N.			
	Hazardous routes – N.			
	Shams – N.			
	Significant progress – T.			
	An evening and a night of horror – N.			
	Stunned by the images and the reports of eye witnesses – N.			
	Dreadful incidents – N.			
	An unimaginably cruel axe attack – N.			
	Serious test in the face of terrorism – N.			
	Barbaric crimes – N.			
	Islamist terrorism – N.			
	attacks are harrowing, chilling and depressing – N.			
	The attacks test our attitudes to freedom and security – N.			

	Threat – N.			
	Terrorism – N.			
	A harsh test for Europe – N.			
	Disappointment – N.			
	harsh action – N.			
	We will manage our historic duty – T.			
	Freedom – t.			
	Drama of the refugee crisis – N.			
	Difficult learning processes – N.			
	Space of freedom – T.			
	Humanitarian responsibility – T.			
	Dignity – T.			
	Dignity – T.			
	Humanity – T.			
	Brutality of the smugglers – N.			
	This catastrophe must end – N.			

	suffering – N.			
	Criminal human trafficking rings – N.			
	Evil and criminal activities – N.			
	Onerous – N.			
	Challenged – N.			

Priedas Nr. 2

<i>Aš vs. Kitas</i> dichotomija	
Savųjų grupė	Kitų grupė
We will be using the full force of the law against those who verbally or physically attack others who torch shelters or try to resort to violence.	Human traffickers who are only interested in unscrupulously exploiting the plight of helpless and vulnerable people
We turn against those who call for demonstrations with their hate chants.	Those who verbally or physically attack others who torch shelters or try to resort to violence.
The overwhelming majority of our people are open to the world.	Evil and criminal activities of the human traffickers.
My job is more about people who want to help and people who do something positive, to encourage.	All those who try, with hatred and incitement in their hearts, to whip up sentiment against strangers in our country you have no chance against civic engagement.
I am happy that I live in a country where there is diversity of opinion and freedom of expression	Those who call into question the dignity of others

We really are a humane country	There can be zero tolerance for those who call into question the dignity of others
Germany is a country that respects the dignity of every single individual	Not all refugees came here with good intentions
European Union is a community of values, rights and responsibilities.	The vast majority of Syrians and Iraqis fled to us from war and terror and oppose violence and extremism.
We are a country that puts the dignity of every single human being at the center of things.	Those who seek protection with us have to follow our rules.
I am proud that we are giving a friendly welcome to refugees.	People who are running for their lives.
Our democracy, our government based on the rule of law, and our values	Anyone who has found refuge and protection with us must respect our laws, values and traditions, and in order to understand us, they must learn the German language.
We are free, compassionate and open.	All those who try, with hatred and incitement in their hearts, to whip up sentiment against.
We will do our part to help.	You have no chance against civic engagement.
We have accomplished so much - we can do it.	These people needed to feel at home in Germany.
We can do it.	Those in need of protection.
Part of the identity of our country to achieve great things.	Those who have no prospect of staying in our country.
<...> country in unity and freedom that is highly respected in the world after the division.	You can't blame us.
<...> country of economic miracle out of ruins.	Many of these refugees are literally fleeing death.
We choose freedom.	Those with coldness or hatred in their hearts who seek to claim German identity for themselves alone and to exclude others.
It is wonderful how our country presents itself.	Those who are not willing to respect our laws.
Strong country like Germany.	Those who really need our protection.
Our humanitarian responsibility.	The attacker came to Germany a good year ago as a refugee, and had apparently been radicalised by Islamist propaganda.
That can't hurt us.	Attackers spread fear and hatred between cultures and within our society.
We can manage all of this	Individuals suffering political persecution will be granted asylum, and people fleeing war will be given protection under the terms of the Refugee Convention.

Will we still be the Germany that we know.	These were people on the way to seek protection and security, instead of which they have died such a tragic death.
Germany is strong and that has made us strong.	Many people from all over the world who seek refuge.
We have achieved something completely unimaginable.	They was left alone by us for too long.
Whoever flees to us from war and persecution will find protection.	
Germany is once again respected and admired around the world.	
We know what we can do when we are strong.	
We are never naive, but equally we never allow fear and pessimism to prevent us from acting successfully for the future.	
There is something that enriching us if someone wants to come to us	
Germany is a country of immigration.	
Germany had brought immeasurable suffering on Europe and the world.	
Our country was in ruins – both materially and, even worse, morally.	
Can make us proud of our country.	
We can do it.	
Community of values, rights and responsibilities.	
All the people who helped.	
As good neighbors, it was natural for us to find this solution.	
So we want to try to solve the problems in the spirit of friendship.	
If we have to start having to apologize for showing a friendly face in an emergency situations, then this not my country.	
We can do it.	
We will help them.	
We will take in people who seek refuge here.	
What all of you are doing goes far, far beyond the call of duty.	

Influx of so many people will still demand more from us.	
Our values, our traditions, our understanding of the law, our language, our rules and regulations.	
Our country has already mastered many major challenges	
We have grown together as a nation.	
Our soldiers are risking life and limb to defend our values, our security and our freedom.	
It is important for us not to let ourselves be divided.	
It is important for us to keep wanting to be a country where we are self-assured and free, compassionate and open-minded – with the joy of success and the joy of giving our best.	
We can make it through these challenges because Germany is a strong country.	
Europe sticking together and demonstrating its humanity.	
Germany lies at the heart of Europe, and Germany benefits from Europe. And that is why it makes sense to work for this solution.	
Germany will only do well if Europe does well.	
We share your pain; we are thinking of you; we are suffering with you.	
We live in a free society that values humanity.	
Our humanity are our greatest strengths.	
We owe it to the victims and their families; we must do it for our own safety and security and for the refugees seeking protection here.	
Germany is a strong country that will accept this challenge, while remaining true to its principles.	
We can do it.	
Germany can cope with this task as a nation.	
I am not somebody who always thinks immediately of punishment.	
We managed to stem the traffickers' activities and to save human lives – which is our most important aim.	

We will do it.	
We can do it, and where something stands in our way, it has to be overcome, has to be worked on.	
Germans have every interest in playing a leading role in this.	
The stronger we will be and the better we will be able to manage the work ahead.	

SUMMARY

Master thesis „*Emotions in Politics: A Case Study of Germany in the Context of 2015 Migrant Crisis*” analyses the German discourse and the expression of emotions in the context of the migrant crisis, focusing on the country's leader, Angela Merkel, and the speeches she made between the summer of 2015 and the end of 2016. This paper raises the question how emotion environment was created by then-Counselor A. Merkel in the context of the migrant crisis. The aim of this thesis is to identify emotions, how they were expressed in discourse and its (possible) effect on shaping German society's understanding of the crisis based on discourse analysis.

Discourse analysis that was carried out using the model of Emotion Discourse Analysis suggested by S. Koschut was selected as the main research method of the thesis to reveal the dominant emotions of A. Merkel's speeches and the effects associated with them. Kochut's model is considered to be one of the more effective in analyzing emotions in politics as it allows not only to identify expression of emotions in politicians' speeches and other related texts, but also to uncover and explain its emotionalizing effects.

The main findings of Emotions Discourse analysis reveal that A. Merkel speeches have deep emotion potential that was used to evoke such emotions as pride, compassion, and hope in German society. In addition, it is found that A. Merkel's specific emotions discourse was used to form groups that reflect distinction between *Self* and *Other*. *Self* in this context is German society that is responsible, strong, able to overcome any arising difficulties and worth of pride. Groups that are attributed as *Other* can be described as: 1) instigators of unrest and discord in society who cannot be tolerated and whose ideas must be resisted; 2) criminals, smugglers and human traffickers that are defined as extremely cynical and worthy of disgust. It is important to emphasise that according to the research findings, migrants or refugees are not considered as the *Other*.

The image of migrants entering the country is constructed as people alike Germans, only enduring extremely difficult disasters and trying to take care of themselves and their loved ones. Higher compassion and empathy of Germans is evoked by comparing people entering the country and Germans who had to leave their home after the World War II. Moreover, results also reveal that a discourse filled with emotion potential allows the public speaker, in this case A. Merkel, to unique frame this crisis in European context, project it not as a security crisis, but humanitarian and human rights crisis.

This thesis contributes to the importance of the “emotional turn” research field of political sciences by providing data on the importance of emotions, as an essential analytical concept that can be useful for explaining the processes affecting and shaping societies.